

Systemfel!

Ett ersättningsystem i obalans

Systemfel! Ett ersättningssystem i obalans. Uppföljning av kommunernas kostnader för försörjningsstöd för 1999 års mottagna flyktingar.

Integrationsverkets rapportserie 2003:5

© Integrationsverket och Mats Hammarstedt, 2003

ISSN 1404-5370

Integrationsverket

Box 633

601 14 Norrköping

Tryck: Berlings Skogs Trelleborg, 2003

Systemfel!

Ett ersättningsystem i obalans

Uppföljning av kommunernas kostnader för
försörjningsstöd för 1999 års mottagna flyktingar

Mats Hammarstedt

Innehåll

Förord	7
Sammanfattning	9
Kostnader och kostnadsutveckling	9
Förklaringsfaktorer	11
Förslag till åtgärder	11
Integrationsverket kommenterar resultaten	12
Inledning	14
Syfte och disposition	15
Kostnadsutvecklingen för 1992–1998 års flyktingkontingenter	16
1992 till 1994 års kontingenter	16
1995 och 1996 års kontingenter	17
Slutsatser för 1992 till 1996 års kontingenter	17
1997 och 1998 års kontingenter	18
Försörjningskostnadernas utveckling för 1999 års flyktingkontingent	19
En demografisk beskrivning	19
Den totala kostnadsutvecklingen	21
Försörjningskostnaderna för olika kommuntyper	23
Skillnader mellan kommuntyper	27
Skillnader mellan de som flyttar och de som bor kvar	28
Skillnader för kommuner med ekonomiskt bistånd respektive introduktionsersättning	30
Försörjningskostnader i relation till schabloniserade ersättningar	35
Förklaringsfaktorer till kostnadsutvecklingen	38
Åldersstruktur	38
Geografiskt ursprung	38
Det allmänna arbetsmarknadsläget	39
Val av kommun	39
Geografisk rörlighet	40
Slutsatser och förslag till åtgärder	41
Kommentarer från Integrationsverket	45
Schablonen räcker inte hela vägen	45
Hammarstedts fem förklaringsfaktorer	46

Ytterligare förklaringsfaktorer	47
Individens introduktion planeras och genomförs	48
Kommunernas användning av introduktionsersättningen	49
Bokföring av kostnader och ersättningar på olika årskontingenter	49
Behov av kompletterande studie	51
Ett ersättningsystem i obalans	52
Referenser	53
Bilagor	
Bilaga A: Tabeller	55
Bilaga B: Definition av kommuntyper	62
Bilaga C: Vilken ersättningsform använder kommunerna åren 1999–2002	65
Bilaga D Förrordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m.	69
Bilaga E Överenskommelse om flyktingmottagning	74

Förord

Detta är en rapport om utvecklingen av kommunernas kostnader för försörjningsstöd för de flyktingar m.fl. som togs emot i landets kommuner under år 1999. För dessa personer har kommunerna fått statlig schabloniserad ersättning. Undersökningen omfattar åren 1999 till 2002 och är genomförd på regeringens uppdrag. Syftet är att jämföra de kostnader kommunerna har för ekonomiskt bistånd respektive introduktionsersättning för denna kontingent med de intäkter från grund- och schablonersättningar som kommunerna fått från staten.

Resultaten visar att kommunernas kostnader för försörjningsstöd ökar. För såväl denna kontingent som för flyktingar mottagna 1997 och 1998 har runt 90 procent av de schabloniserade ersättningar som kommunerna erhållit gått till kostnader för försörjningsstöd. De schabloniserade ersättningarna är tänkta att täcka betydligt mer än försörjningsstöd. Det handlar om kostnader för svenskundervisning, arbetsmarknadsintroduktion, tolkar, personal inom introduktionsverksamheten, merkostnader inom barnomsorg och skola m.m. En tidigare undersökning från Integrationsverket av 1999 års mottagna flyktingar visar att många av dessa insatser genomförs, även om insatserna dessvärre sätts in i ett sent skede under introduktionen.

Framför allt är storstädernas och de större städernas sammanlagda kostnader för flyktingars introduktion högre än de schabloniserade ersättningar som de kommunerna får från staten. Frågan är om problemet är att staten underkompenserar kommunerna eller om kommunerna inte använder sina medel på ett bra sätt under individens introduktion.

Integrationsverket kan genom denna rapport konstatera att vi har kommit till vägs ände med dagens ersättningsystem för kommunalt flyktingmottagande. Rapporten ger oss ytterligare

---

* Se *Hur togs de emot – Enkätundersökning om 28 kommuners introduktionsverksamhet för nyanlända 1999* (Integrationsverkets rapportserie 2002:04)

belägg för att ett systemfel finns, med ett ersättningssystem i obalans, och att det nu är dags att rätta till detta!

Mats Hammarstedt, filosofie doktor och universitetslektor i nationalekonomi vid Växjö universitet, har genomfört undersökningen åt Integrationsverket och skrivit denna rapport. Arbetet har bedrivits i nära samverkan med Gisela Andersson, Integrationsverket, som var projektledare för undersökningen. Henrik Emilsson, Hossein Salimi Brujeni och Helena Svensson, samtliga från Integrationsverket, har bistått undersökningen med värdefulla underlag samt medverkat i myndighetens projektgrupp. Monir Dastserri och Anna-Sofia Quensel, Integrationsverket, har bidragit till att utveckla rapportens statistiska respektive innehållsmässiga delar.

Integrationsverkets kommentarer till resultaten av undersökningen återfinns i rapportens avslutande kapitel.

Norrköping den 14 augusti 2003

Andreas Carlgren
Generaldirektör

Saleh Sallar
Avdelningschef

Sammanfattning

Syftet med denna rapport är att undersöka kommunernas kostnadsutveckling för 1999 års flyktingkontingent och att jämföra den med kostnadsutvecklingen för de flyktingkontingenter som togs emot under perioden 1992–1998. I samtliga fall studerar jag kostnadsutvecklingen för mottagningsåret plus ytterligare tre år, dvs. över en period på i genomsnitt tre och ett halvt år. Mättiden är vald utifrån den period staten påtagit sig kostnadsansvaret för flyktingars introduktion.

Antalet flyktingar i 1999 års flyktingkontingent uppgick vid mättillfället till 9 119 vilket är färre än i de närmast föregående årens flyktingkontingenter. Andelen individer i förvärvsarbetande ålder är ungefär densamma i 1999 års kontingent som i 1998 års och något större än i 1997 års kontingent. Andelen flyktingar med utomeuropeiskt ursprung, ca 80 procent, är större i 1999 års flyktingkontingent än tidigare år. Sammanfattningsvis har 1999 års flyktingkontingent goda förutsättningar till en gynnsam kostnadsutveckling om man ser till den åldersmässiga fördelningen men har sämre förutsättningar om man ser till det geografiska ursprunget.

Kostnader och kostnadsutveckling

Den sammanlagda kostnaden per flykting under perioden 1999–2002 är 133 533 kronor. Detta är en ökning med drygt 7 000 kronor per flykting jämfört med 1998 års kontingent och med drygt 17 000 kronor jämfört med 1997 års flyktingkontingent. Kostnaden ligger dessutom på en högre nivå än vad som kunde observeras för 1992–1994 års flyktingkontingenter. Även sett i reala termer ligger kostnaderna för 1999 års kontingent klart över kostnaderna för 1992–1994 samt 1997–1998 års flyktingkontingenter. Kostnaden ligger nu nära den nivå som gällde för 1995 och 1996 års kontingenter, dvs. de år då kommunernas kostnader för försörjningsstöd till flyktingarna var som högst.

Den kostnadsutveckling som jag observerar i rapporten

används också för att beräkna kostnaderna för försörjningsstödet i förhållande till de statliga grund- och schablonersättningarna som kommunerna fick för 1999 års flyktingkontingent. Denna kvot uppgår till 0,92 för 1999 års flyktingkontingent. Det betyder att av de statliga ersättningar kommunerna får för flyktingars introduktion går 92 procent till försörjningsstödet. För övriga kostnader som kommunerna har för flyktingars introduktion, bl.a. svenskundervisning, arbetsmarknadskontakter, tolkstöd, merkostnader inom barnomsorg och skola, vissa personalkostnader för det kommunala introduktionsarbetet, återstår det enbart 8 procent av de statliga ersättningarna. Detta resultat är sämre än för 1997 och 1998 års kontingenter. För 1999 års flyktingkontingent återstår det alltså mindre pengar för aktiva insatser under introduktionen än för de närmast föregående årens flyktingkontingenter. Detta är särskilt framträdande i storstäderna och de större städerna. I storstäderna uppgår nämligen denna kvot till 1,12. Detta innebär att storstäderna har 12 procents högre kostnader för försörjningsstöd för 1999 års flyktingkontingent än vad de erhöll i grund- och schablonersättning för dessa personer.

I storstäderna bor en stor andel av flyktingarna och dessa kommuner har också de högsta kostnaderna för försörjningsstöd. Till storstäderna och till de större städerna sker dessutom en nettoinflyttning av flyktingar under undersökningsperioden. Resultaten av undersökningen visar att flyktingar som flyttar faktiskt kan förbättra sina möjligheter att försörja sig själva. Men undersökningen visar också att beroendet av försörjningsstöd ökar under perioden bland de flyktingar som flyttar från glesbygdskommuner, landsbygdskommuner och övriga mindre kommuner. Det betyder att dessa individer flyttar av andra skäl än för ett arbete. Många flyttar dessutom till storstäderna. Detta medverkar i så fall till att storstädernas kostnader för försörjningsstöd under perioden ökar.

Undersökningen visar också att kostnaderna för försörjningsstöd är högre i de kommuner som använder sig av introduktionsersättning som ersättningsform än i kommuner som använder sig av ekonomiskt bistånd. Resultaten indikerar även att kommuner som under introduktionen använder introduktionsersättning som ersättningsform ett antal år senare har en mindre andel flyktingar i sysselsättning än kommuner som använder ekonomiskt bistånd. Troligtvis beror resultatet på *hur* kommunerna använder sig av introduktionsersättningen. Är det som ett led i en aktiv insats för snabbare vägar till egen försörjning för individen eller har kommunen enbart bytt namn på ersättningsformen, från ekonomiskt bistånd till introduktionsersättning, utan att ändra sitt arbetssätt? Här krävs en fördjupad studie.

Förklaringsfaktorer

Undersökningen identifierar också några olika förklaringsfaktorer bakom kostnadsutvecklingen för de kontingenter som tagits emot under perioden 1992–1999. En central förklaringsfaktor är givetvis åldersstrukturen i respektive flyktingkontingent som uppenbart har betydelse för utvecklingen av kostnaderna för försörjningsstödet. Flyktingkontingenter med stor andel flyktingar i förvärsarbetande åldrar har i allmänhet lägre kostnader för försörjningsstöd än andra kontingenter.

Andra förklaringsfaktorer är flyktingarnas geografiska ursprung och det allmänna arbetsmarknadsläget. Resultaten av kostnadsuppföljningarna för 1992–1999 års flyktingkontingenter visar att kostnaderna för försörjningsstöd i allmänhet är lägre för de kontingenter som omfattar en stor andel europeiska flyktingar. Dessutom visar kostnadsuppföljningarna på ett samband mellan allmänt arbetsmarknadsläge och kostnadsutveckling. De högsta kostnaderna för försörjningsstöd har observerats för 1995 och 1996 års flyktingkontingenter, dvs. för flyktingar som anlände till Sverige under en period då vi hade mycket hög genomsnittlig arbetslöshet. Det är således troligt att kostnadsutvecklingen för de olika flyktingkontingenterna i någon mån påverkas av det allmänna arbetsmarknadsläget.

Ytterligare förklaringsfaktorer är flyktingarnas bostadskommun och den geografiska rörligheten. Resultaten i de olika kostnadsuppföljningarna visar att storstäderna har de högsta kostnaderna för försörjningsstöd. I storstäderna sjunker också beroendet av försörjningsstöd långsammare än i riket som helhet. Vissa andra orter utmärker sig genom låga kostnader för försörjningsstöd och att beroendet av försörjningsstöd faller snabbt, framförallt i industrikommuner och de övriga större städerna. Men resultaten i kostnadsuppföljningarna visar också att ökad geografisk rörlighet faktiskt ökar möjligheterna till egenförsörjning. Den geografiska rörligheten bör alltså stimuleras så länge flyktingarna flyttar till en annan kommun i syfte att kunna försörja sig själva.

Förslag till åtgärder

I rapporten presenterar jag ett antal förslag till åtgärder för att förbättra introduktionen av flyktingar. Individens försörjning och möjligheterna till sysselsättning bör så långt som möjligt vara avgörande när myndigheter medverkar vid flyktingars bosättning. Vidare bör geografisk rörlighet bland flyktingarna som leder till ökad egen försörjning stimuleras. Jag rekommenderar även att flyktinggrupper med svag ställning på arbetsmarknaden verkligen prioriteras inom arbetsmarknadspoliti-

ken. Tidigare studier har visat att flyktingar från Mellanöstern varit eftersatta när det gäller åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken jämfört med t.ex. flyktingar från Bosnien. Det stora flertalet av flyktingarna i 1999 års flyktingkontingent kommer från Mellanöstern. Om ökade arbetsmarknadspolitiska insatser riktas mot denna grupp är det rimligt att tro att gruppens möjligheter att försörja sig själva ökar. Att öka möjligheterna för flyktingar att vid behov komplettera sina utbildningar efter ankomsten till Sverige är ytterligare en åtgärd. Dessutom finns en osäkerhet bland svenska arbetsgivare om vad flyktingarnas utbildning är värd. Validering av tidigare yrkeskunskaper samt, vid behov, kompletterande svensk utbildning, skulle sannolikt minska denna osäkerhet.

Jag rekommenderar också att man avsätter resurser för att mer djupgående än hittills kunna studera i vilken utsträckning det finns skillnader i kostnadsutvecklingen mellan de kommuner som använder sig av ekonomiskt bistånd och de som använder sig av introduktionsersättning som ersättningsform. En sådan undersökning bör baseras på en längre tidsperiod än tre och ett halvt år. Slutligen rekommenderar jag också att kommande undersökningar så långt som möjligt är baserade på individdata. Detta för att bättre kunna studera skillnader mellan t.ex. kvinnor och män och högutbildade och lågutbildade flyktingar, än vad man hittills kunnat.

Integrationsverket kommenterar resultaten

Integrationsverket kommenterar avslutningsvis i ett särskilt kapitel mina resultat. Verket betonar i sina kommentarer att de schabloniserade ersättningarna ska täcka kommunernas kostnader under flyktingens introduktion, precis som det avsågs vid utvecklingen av nuvarande ersättningsystem (se Prop. 1989/90:105). I dagsläget skiljer sig denna kostnadstäckning mellan olika kommuntyper. Storstäderna får inte täckning för sina kostnader för försörjningsstödet, än mindre för övriga kostnader under introduktionen. Däremot har övriga mindre kommuner, industrikommuner och övriga större kommuner god täckning för dessa kostnader. Frågan som Hammarstedts resultat väcker är om staten underkompenserar vissa kommuner eller om kommunerna inte använder sina medel på ett bra sätt under individens introduktion.

Integrationsverket pekar också på att resultaten i denna rapport ger myndigheten belägg för att ett systemfel finns – ersättningsystemet för kommunalt flyktingmottagande och kommunernas kostnader för försörjningsstöd och insatser under introduktionen är i obalans. Den översyn av mottagande av

och introduktion för flyktingar (Dir. 2001:87) som regeringen initierat, och den kommande behandlingen av översynen under vintern 2003/04, får här möjlighet att rätta till detta systemfel.

Integrationsverket avslutar sina kommentarer med att konstatera att en kostnadsuppföljning inte säger mycket om hur pass bra eller effektiv kommunernas introduktion är. Den visar enbart vilka kostnader kommunerna har för försörjningsstödet. Integrationsverket ska därför kommande år komplettera en mindre studie av kommunernas kostnader för försörjningsstöd med en fördjupad uppföljning av kommunernas introduktion baserad på individdata. En sådan studie kommer att bidra till att få fram indikatorer på introduktionens resultat och effektivitet.

Inledning

En avgörande faktor för flyktingars¹ möjligheter till egen försörjning är hur snabbt de integreras på arbetsmarknaden. Olika studier har visat att en snabb introduktion på arbetsmarknaden gör att de långsiktiga möjligheterna till självförsörjning för flyktingarna ökar (Rooth 1999). Detta leder dessutom till att kommunernas kostnader för försörjningsstöd till flyktingarna minskar. Försörjningsstödet till flyktingarna utbetalas av kommunerna i form av antingen ekonomiskt bistånd eller introduktionsersättning.²

Under 1990-talet har Invandrarverket (nuvarande Migrationsverket) och Integrationsverket gjort undersökningar av kostnaderna för kommunernas försörjningsstöd till flyktingarna.³ Utgångspunkten för undersökningarna har i någon mån varit olika. För beräkningarna av 1992 till 1996 års flyktingkontingent var utgångspunkten att studera om de statliga ersättningarna till kommunerna täckte de kommunala merkostnaderna för flyktingmottagningen under mottagningsåret plus ytterligare tre år. För undersökningarna av 1997 och 1998 års flyktingkontingent var utgångspunkten att studera kommunernas kostnadsutveckling för försörjningsstödet till flyktingar under mottagningsåret plus ytterligare tre år.

---

1 Med flykting avses de individer som omfattas av förordningen (1990:927), *Om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m.*, dvs. personer med flykting- eller flyktingliknande skäl, samt vissa av deras anhöriga.

2 Introduktionsersättning enligt lagen (1992:1068), *Om introduktionsersättning för flyktingar och vissa andra utlännningar*, innebär dels att ersättningen bör vara högre än normen för bistånd, dels att ersättningen är prestationsrelaterad. Individen kan i vissa kommuner även ha egen inkomst utan att introduktionsersättningens storlek påverkas. I flera kommuner har förekommit »ekonomiskt biståndslignande« introduktionsersättningar. I dessa kommuner uppfyller introduktionsersättningen inte lagens (1992:1068) kriterier för introduktionsersättning.

3 Undersökningarna har genomförts av Regeringskansliet, Statens Invandrarverk (numera Migrationsverket) och Integrationsverket i samråd med Svenska Kommunförbundet. Redovisning av resultaten har skett i följande rapporter (se nästa sida):

Syfte och disposition

Syftet med rapporten är att beräkna kostnadsutvecklingen under åren 1999, 2000, 2001 och 2002 för flyktinghushåll som togs emot 1999 (hädanefter kallad 1999 års flyktingkontingent). Syftet är också att jämföra kostnadsutvecklingen för denna flyktingkontingent med kostnadsutvecklingen för 1992–1998 års flyktingkontingenter, ställt i relation till vilka intäkter i form av schabloniserade ersättningar kommunerna fått. Jag kommer här att identifiera några tänkbara förklaringsfaktorer till den observerade utvecklingen. Dessutom studerar jag i vilken utsträckning kostnadsutvecklingen skiljer sig åt mellan olika kommuntyper⁴ samt mellan de kommuner som använder sig av ekonomiskt bistånd och de som använder sig av introduktionsersättning. Slutligen ser jag om det finns skillnader i försörjningsstödsberoende mellan de flyktingar som flyttat till en annan kommun efter ankomsten till Sverige och de som bor kvar på den ursprungliga bostadsorten.

Rapporten är upplagd på följande sätt: Inledningsvis gör jag en kortfattad redogörelse för de huvudsakliga resultat som framkommit i undersökningarna av 1992–1998 års flyktingkontingenter. Därefter presenterar jag kostnadsberäkningarna för 1999 års flyktingkontingent. I det därpå följande kapitlet identifierar jag några olika förklaringsfaktorer bakom kostnadsutvecklingen för de flyktingkontingenter som tagits emot under perioden 1992–1999. I mitt avslutande kapitel presenterar jag slutsatser samt förslag till åtgärder.

Därefter har Integrationsverket ett kapitel med kommentarer kring mina resultat. Verket presenterar i det kapitlet även förslag på hur liknande undersökningar kan genomföras i framtiden.

Hur täcker den statliga ersättningen kommunernas kostnader för flyktingar mottagna år 1992? (Ds 1997:31).

Hur täcker den statliga ersättningen kommunernas kostnader för flyktingar mottagna år 1993? (Statens Invandrarverk 1998).

Resurser på flykt – täcker den statliga ersättningen kommunernas kostnader för flyktingar mottagna år 1994? (Statens Invandrarverk 1998).

Räcker ersättningen? Täcker den statliga ersättningen kommunernas kostnader för flyktingar mottagna år 1995 och 1996? (Integrationsverkets rapportserie 2000:13).

Trenden vänder – Kommunernas kostnader för försörjningsstöd för de flyktingar m.fl. som mottagits år 1997 (Integrationsverkets rapportserie 2001:04).

Ett steg bakåt? – Kommunernas kostnader för försörjningsstöd för flyktingar som mottogs 1998 (Integrationsverkets rapportserie 2002:07).

⁴ I rapporten använder jag mig av Svenska Kommunförbundets definition, där landets kommuner är indelade i nio kommuntyper, se utförlig beskrivning i Bilaga B.

Kostnadsutvecklingen för 1992–1998 års flyktingkontingenter

Kostnadsberäkningar har gjorts för de flyktingar som kom under perioden 1992–1998.¹ För varje års flyktingkontingent har Invandrarverket (nuvarande Migrationsverket) och Integrationsverket beräknat kostnaden per flykting för mot-tagningsåret plus ytterligare tre år, dvs. över en period på i genomsnitt tre och ett halvt år. Detta är också den period de statliga ersättningarna ska täcka kommunernas kostnader för flyktingars introduktion.²

1992 till 1994 års kontingenter

Såväl utgångspunkten som undersökningsmetodiken för studierna har varierat över tiden. För 1992–1994 års flyktingkontingenter baserades undersökningarna på 41 urvalskommuner varefter man skattade resultatet på riksnivå. Utgångspunkten för studierna av 1992–1994 års flyktingkontingenter var att de statliga ersättningarna skulle täcka de kommunala merkostnaderna för flyktingmottagningen under den genomsnittliga perioden. En central frågeställning i rapporterna var därför bidragsutnyttjandegraden som mäter hur stor andel av bidragen kommunen förbrukat efter en viss tid (se Bilaga A, tabell A1). En bidragsutnyttjandegrad på över 100 procent innebär att den statliga ersättningen inte täcker kommunernas kostnader medan en bidragsutnyttjandegrad under 100 procent innebär att kommunen är överkompenserad.³

---

1 För en djupare redogörelse av resultaten hänvisas till de rapporter som presenterades i fotnot 3 föregående kapitel.

2 För fördjupad information om den statliga ersättningen till kommunerna för flyktingmottagandet, se Bilaga D.

3 För vissa år utgick stimulansbidrag. Hur detta var konstruerat framgår av Bilaga D.

1995 och 1996 års kontingenter

Även i undersökningarna av 1995 och 1996 års flyktingkontingenter var bidragsutnyttjandegraden i fokus. Beräkningarna av kommunernas flyktingspecifika kostnader för dessa kontingenter genomfördes dock med en annan metod än beräkningarna för tidigare år. Istället för att mäta kostnaderna i ett antal urvalskommuner och sedan skatta resultatet på riksnivå använde Integrationsverket tidigare års beräkningar för att dra trender för kontingenterna för ca 30 procent av kostnaderna. För resterande 70 procent av kostnaderna, dvs. kostnader för ekonomiskt bistånd/introduktionsersättning och mottagning av barn utan legal vårdnadshavare, fanns precisa siffror för samtliga kommuner. Detta gör det till en totalundersökning till skillnad från tidigare års kontingenter.

Slutsatser för 1992 till 1996 års kontingenter

Resultaten av undersökningarna av 1992–1996 års flyktingkontingenter visade att bidragsutnyttjandegraden sjönk fram t.o.m. 1994 års flyktingkontingent. För åren 1995 och 1996 skedde därefter en kraftig försämring för kommunerna. För dessa år borde kommunernas statsbidrag ha ökat med 15–20 procent för att täcka de flyktingspecifika kostnaderna.

Förutom att man beräknade bidragsutnyttjandegraden redovisades också kostnaden för försörjningsstöd per flykting under en period på tre och ett halvt år för 1992–1996 års flyktingkontingenter. Den övergripande bilden av kostnadsberäkningarna för dessa flyktingkontingenter var att kostnaderna för försörjningsstöd per flykting ökade kraftigt för de flyktingar som anlände under åren 1995–1996 jämfört med de som kom under åren 1992–1994. Olika faktorer medverkade till denna utveckling. För det första var det allmänna arbetsmarknadsläget sämre när 1995–1996 års flyktingkontingenter fick uppehållstillstånd än under den period när 1992–1994 års flyktingkontingenter fick uppehållstillstånd. För 1996 års flyktingkontingent var även individernas bakgrundsfaktorer av betydelse. Andelen flyktingar med icke-europeisk bakgrund var större i denna kontingent än i tidigare kontingenter. Detta kan ha medfört att möjligheterna till egen försörjning var sämre för dessa flyktingar än för tidigare års flyktingkontingenter.⁴ Vidare var en betydande faktor för den höga försörjningskostnaden en övervältring av tidigare statliga kostnader som kommunerna

⁴ Exempelvis visar Hammarstedt (2001) att beroendet av försörjningsstöd är högre bland invandrare från länder utanför Europa än bland invandrare från europeiska länder.

nu fick bära. Bl.a. tog man bort den statliga delen av bostadsbidraget, höjde egenavgifterna för medicin och sjukvård och gjorde det svårare att få A-kassa och kontant arbetsmarknadsstöd, s.k. KAS.

Det fanns också gemensamma drag i resultaten av kostnadsberäkningarna av 1992–1996 års flyktingkontingent, bl.a. att storstäderna som tog emot de flesta flyktingarna också hade de högsta kostnaderna för försörjningsstöd. Vidare kunde låga kostnader observeras för framförallt industrikommuner och mindre kommuner.

1997 och 1998 års kontingenter

För uppföljningarna av 1997 och 1998 års flyktingkontingenter förändrades regeringens uppdrag till Integrationsverket. Fokus för rapporterna om dessa kontingenter var att studera hur försörjningsstödet bland flyktingar m.fl. utvecklades under en period på i genomsnitt tre och ett halvt år. Vidare studerade verket också skillnader i kostnadsutvecklingen mellan olika kommuntyper. Undersökningarna var totalundersökningar då samtliga flyktingar i respektive kontingent ingick.

Resultaten visade att för de flyktingar som kom år 1997 var kostnaden per flykting på ungefär samma nivå som under åren före 1995. För 1998 års flyktingkontingent skedde däremot en ökning jämfört med 1997 års flyktingkontingent även om kostnaderna var väsentligt lägre än för 1995 och 1996 års flyktingar (för kostnadsutvecklingen se bilaga A, tabell A2).

Undersökningarna av 1997 och 1998 års flyktingkontingenter visade i likhet med 1992–1996 års flyktingkontingenter att storstäderna hade de högsta kostnaderna för flyktingmottagningen. Vidare kunde man liksom tidigare observera att framförallt industrikommunerna hade en gynnsam kostnadsutveckling. Undersökningarna av 1997 och 1998 års flyktingkontingenter visade också att flyktingarna kan förbättra sina möjligheter till egen försörjning om de flyttar till annan kommun av arbetsmarknadsskäl.

Försörjningskostnadernas utveckling för 1999 års flyktingkontingent

En demografisk beskrivning

Det totala antalet mottagna flyktingar i 1999 års kontingent uppgick vid mättillfället till 9 119.¹ Hur 1999 års flyktingkontingent var fördelad på geografiskt ursprung framgår av tabell 1. Tabellen visar att det klart dominerande enskilda landet är Irak. Närmare 55 procent av flyktingarna kommer därifrån. Endast ca 20 procent av flyktingarna har europeiskt ursprung och det stora flertalet av dessa utgörs av flyktingar från f.d. Jugoslavien. Vid en jämförelse finner vi alltså att andelen med europeiskt ursprung är lägre i 1999 års flyktingkontingent än i tidigare års undersökta kontingenter. I övrigt består 1999 års flyktingkontingent i huvudsak av flyktingar från Iran, Afghanistan och Mellanöstern (inklusive Turkiet).

Andelen flyktingar med europeiskt ursprung i 1999 års flyktingkontingent är alltså det lägsta bland flyktingkontingenterna under 1990-talet.

Hur 1999 års flyktingkontingent är fördelad på ålder framgår av tabell 2. Andelen barn under 15 år uppgår till knappt 33 procent och andelen över 60 år är 3,8. Vid en jämförelse med tidigare års flyktingkontingenter är andelen barn ungefär lika stor som i 1998 års flyktingkontingent men något färre än i 1997 års flyktingkontingent. Andelen äldre ligger på ungefär samma

---

¹ Undersökningen gäller enbart de individer som omfattas av den statliga ersättningen för flyktingmottagandet och fick uppehållstillstånd under år 1999. Dessa är kvotflyktingar, personer som före uppehållstillstånd varit asylsökande och då bott antingen på en av Migrationsverkets anläggningar alternativt haft eget boende, personer som fått uppehållstillstånd av humanitära skäl samt personer som fått tillstånd som anknytning till en flykting, se vidare Bilaga D. Undersökningen omfattar inte övriga personer som år 1999 fick uppehållstillstånd i Sverige.

Tabell 1

Flyktningmottagningen efter födelseland för flyktingkontingenten 1999. Procentuell fördelning.

Flyktingarnas födelseland	Andel (procent)
Forna Jugoslavien	14,6
Iran	3,7
Irak	54,5
Afghanistan	3,7
Övriga Asien	1,3
Latinamerika	1,8
Afrika	3,2
Gamla öststaterna	1,5
Mellanöstern, inkl. Turkiet	3,4
Övriga	9,3
Sverige*)	3,0

*) Totalt har omkring 270 flyktingar Sverige som födelseland. I princip samtliga är födda 1990 eller senare. Barnen har fötts under den tid då deras föräldrar var asylsökande.

Källa: Statistiska centralbyrån (2003).

Tabell 2

Åldersfördelningen bland flyktingar som tagits emot i en kommun år 1999.

Antal mottagna flyktingar i kommunerna	9 119
Varav:	
Barn under 15 år	2 974
Äldre*)	349
Totalt antal sekundärflyttningar i 1999 års kontingent	1 774
Antal flyktingar inom kontingenten som avlidit eller lämnat landet inom tre år	39

*) Som äldre räknas de flyktingar som fyllt 60 år när uppehållstillstånd beviljades. För flyktingar som togs emot under sista kvartalet 1993 samt under åren 1994 och 1995 sänktes tillfälligt åldersgränsen till 55 år, se Bilaga D.

Källa: Statistiska centralbyrån (2003) samt egna bearbetningar.

nivå som i 1997 och 1998 års flyktingkontingenter. Sammantaget har 1999 års kontingent en ålderssammansättning som är mer gynnsam än 1997 års, dvs. en större andel individer i förvärsarbetande ålder. Då det är rimligt att tro att barn och äldre i huvudsak inte är självförsörjande kan vi förvänta oss att 1999 års kontingent har bättre förutsättningar för en gynnsam kost-

nadsutveckling än 1997 års kontingent. Det var den kontingent som ju reallt sett hittills haft den bästa kostnadsutvecklingen av flyktingkontingenterna. Vid en åldersjämförelse mellan 1998 och 1999 års kontingenter är skillnaderna i åldersfördelning mycket små.

Könsfördelningen i 1999 års flyktingkontingent liknar tidigare års kontingenter. 47 procent är kvinnor vilket kan jämföras med ca 46 procent i 1997 och 1998 års flyktingkontingenter.

Knappt 20 procent av flyktingarna flyttar från sin initiala bostadsort till en annan kommun, s.k. sekundärflyttning, under perioden 1999–2002. Den geografiska rörligheten är därmed något lägre i 1999 års flyktingkontingent än i 1997 och 1998 års kontingenter. I 1997 och 1998 års flyktingkontingent uppgick andelen sekundärflyttningar till ca 25 procent. I kontingenterna 1995 och 1996 var andelen ännu högre.

Drygt en tredjedel av flyktingarna i 1999 års kontingent bosätter sig i storstäderna. Liksom i tidigare års kontingenter är antalet mottagna flyktingar få i landsbygds- och glesbygdskommuner (se Bilaga A, tabell A3). Storstäderna samt de större städerna har dessutom en nettoinflyttning under perioden 1999–2002. Utflyttningen sker framförallt från glesbygdskommuner och övriga mindre kommuner men även från landsbygdskommuner, övriga större kommuner och industrikommuner. Från medelstora städer ägeren viss nettoutflyttning rum medan antalet boende i förortskommuner i stort sett är oförändrat under perioden.

Den totala kostnadsutvecklingen

Kommunernas totala kostnader och kostnadsutveckling för 1999 års flyktingkontingent framgår av tabell 3. För 1999 års flyktingkontingent uppgår kostnaderna för försörjningsstödet för åren 1999–2002 till drygt 1,2 miljarder kronor.

Av tabell 3 framgår att kostnaderna för försörjningsstöd år 1999 uppgår till drygt 219 miljoner kronor. Detta är det lägsta beloppet under perioden 1999–2002. Att beloppet är lägst år 1999 förklaras av att det är under detta år som flyktingkontingenten tas emot. Merparten av flyktingarna bor således inte i Sverige hela året. Det högsta beloppet gäller för år 2000 där kostnaderna uppgår till drygt 380 miljoner kronor. Detta år är flyktingarna i Sverige hela året men eftersom vistelsetiden i landet är knapp är deras möjligheter till egenförsörjning med all säkerhet begränsade. Under åren 2001 och 2002 är kommunernas kostnader för försörjningsstöd avsevärt lägre: år 2001 ca 334 miljoner kronor och år 2002 närmare 282 miljoner kronor, vilket kan tyda på att fler personer är självförsörjande de åren.

Tabell 3

Försörjningsstödet respektive år till kommunplacerade flyktingar mottagna år 1999. Kronor och procentuell fördelning av det totala beloppet. Löpande priser.

	1999	2000	2001	2002	Totalt
Belopp, kronor	219 055 453	380 280 013	333 988 388	281 931 000	1 215 254 854
Belopp, per flykting	24 021	41 770	36 710	31 032	133 533
Andel av totala beloppet (%)	18,0	31,3	27,5	23,2	100,0

Källa: Statistiska centralbyrån (2003) samt egna beräkningar.

Kostnaden per mottagen flykting, dvs. per capita beloppet, uppgår till drygt 24 000 kronor under det år då flyktingarna tas emot. År 2000 uppgår beloppet till knappt 42 000 kronor. Därefter minskar beloppet: år 2001 närmare 37 000 kronor, år 2002 ca 31 000 kronor. Totalt uppgår den genomsnittliga kostnaden per flykting under perioden 1999–2002 till strax över 133 000 kronor för 1999 års flyktingkontingent.

Fallande kostnader under perioden har observerats även för tidigare års flyktingkontingenter. För såväl 1997 som 1998 års flyktingkontingent såg kostnadsutvecklingen i allt väsentligt ut på ett liknande sätt. Att kostnaderna sjunker kraftigt under observationsperioden kan i huvudsak ha två förklaringar. För det första ökar möjligheterna att försörja sig själv ju längre man vistas i landet.² För det andra är det så att en del av de flyktingar som flyttade till en kommun i Sverige 1999 inte finns kvar i landet under hela observationsperioden 1999–2002. Orsakerna till detta kan vara t.ex. dödsfall eller utvandring. Av tabell 2 framgår dock att andelen individer som avlider eller lämnar landet under perioden är mycket låg. Den huvudsakliga förklaringen till de fallande kostnaderna under observationsperioden är följaktligen att möjligheterna till egen försörjning förbättras när vistelsetiden i landet ökar.

Det är intressant att jämföra försörjningskostnaden per mottagen flykting med motsvarande kostnader för tidigare års flyktingkontingenter (se bilaga A, tabell A2). Den genomsnittliga kostnaden för flyktingar i 1998 års flyktingkontingent uppgick till drygt 126 000 kronor. För 1997 års flyktingkontingent var motsvarande belopp ca 116 000 kronor. Vid en jämförelse framgår alltså att per capita kostnaden för 1999 års kontingent

² Tidigare studier har observerat att möjligheterna till egen försörjning ökar då vistelsetiden i landet ökar, se t.ex. Hammarstedt (2001).

överstiger per capita kostnaden för 1998 års kontingent med ca 7 000 kronor och för 1997 års kontingent med drygt 17 000 kronor. Kostnaderna för 1999 års flyktingkontingent ligger visserligen lägre än kostnaderna för 1995 och 1996 års flyktingkontingenter men det trendbrott beträffande kostnaderna för försörjningsstöd som kunde skönjas för 1997 års flyktingkontingent tycks snarast vara att betrakta som en tillfällig avvikelse.

Det är även intressant att studera kostnadsutvecklingen i reala termer, dvs. med hänsyn tagen till inflationen. Jag beräknar därför kostnaden för 1999 års flyktingkontingent genom att använda konsumentprisindex för 2001. Det reala beloppet per flykting uppgår då till 49 994 kronor.³ En jämförelse med tidigare års kontingenter visar att den reala kostnaden för 1999 års kontingent, med undantag för 1995 och 1995 års kontingenter, överstiger den reala kostnaden för samtliga tidigare års flyktingkontingenter (se Bilaga A, tabell A2).

Särskilt oroande är denna utveckling med tanke på att ålderssammansättningen i 1999 års flyktingkontingent är gynnsammare än i 1997 års flyktingkontingent, dvs. en större andel av flyktingarna är i förvärvsarbetande ålder. Vidare är det allmänna arbetsmarknadsläge som 1999 års flyktingkontingent möter snarare bättre än det som mötte 1997 och 1998 års kontingenter. Exempelvis är andelen sysselsatta efter två år i landet högre i 1999 års än i 1997 års kontingent (se bilaga A, tabell A14). En tänkbar förklaring till den försämrade kostnadsutvecklingen kan möjligen finnas i flyktingarnas geografiska ursprung. 1999 års flyktingkontingent består i större utsträckning än tidigare kontingenter av flyktingar med utomeuropeiskt ursprung. Detta kan medverka till att kostnaderna är högre för 1999 års flyktingkontingent än för tidigare års kontingenter.⁴

Försörjningskostnaderna för olika kommuntyper

I detta avsnitt studerar jag hur de totala kostnaderna för kommunernas försörjningsstöd till flyktingarna varierar mellan olika kommuntyper. En jämförelse av utvecklingen mellan dem är inte helt problemfri. Det är tänkbart att skillnaderna i kostnader för försörjningsstöd uppkommer genom att de flyktingar

3 Vid beräkningen använder jag mig av konsumentprisindex i mitten av den period som studeras, dvs. i fallet med 1999 års flyktingkontingent används konsumentprisindex för 2001. Kostnaden beräknas mätt i 1980 års priser.

4 Bl.a. visar Integrationsverket (2003a) att flyktingarnas etniska ursprung är av betydelse för att komma in på arbetsmarknaden.

som bor i kommunerna skiljer sig åt vad gäller individspecifika faktorer som utbildning, ålder, kön, yrkeserfarenheter etc. Troligtvis har t.ex. kommuner där en stor andel högutbildade bosätter sig bättre förutsättningar att få en gynnsam kostnadsutveckling än de där en stor andel lågutbildade bosätter sig. Dessutom varierar de olika kommunernas förutsättningar att skapa självförsörjning för flyktingarna. Detta förklaras naturligtvis av t.ex. sysselsättningsnivån i de olika kommunerna. Även de arbetsmetoder som kommunerna använder sig av för att skapa sysselsättning åt flyktingarna varierar. I denna undersökning har jag inte möjlighet att kontrollera några av dessa faktorer utan jag använder istället mig av dem som förklaringar till de eventuella skillnader jag noterar.

Det är ett faktum att olika kommuntyper tagit emot olika många flyktingar. Det är därför intressant att studera per capita beloppet för de olika kommuntyperna. Under perioden 1999–2002 har det dessutom skett sekundärflyttningar mellan de olika kommuntyperna. I de per capita belopp som jag räknar fram har hänsyn tagits till sekundärflyttningar. För varje år studeras alltså kostnaden för respektive kommuntyp i relation till det faktiska antalet flyktingar som är boende i kommuntypen. Hur kostnaden per flykting utvecklas under perioden 1999–2002 framgår av tabell 4.

När per capita beloppen studeras är det viktigt att vara medveten om att vissa kommuntyper tagit emot väldigt få flyktingar (se bilaga A, tabell A4). I exempelvis glesbygdskommunerna bosatte sig endast 87 flyktingar sammanlagt. I de

Tabell 4

Kostnad per capita (i kronor) för flyktingar i 1999 års flyktingkontingent fördelat på olika kommuntyper för åren 1999–2002.

Kommuntyp	1999	2000	2001	2002	Totalt	Genomsnitt 2000–2002
Storstäder	25 802	47 847	43 554	36 556	153 759	42 652
Förortskommuner	22 572	37 174	30 400	23 852	113 998	30 475
Större städer	23 705	40 877	34 949	30 415	129 946	35 413
Medelstora städer	25 342	37 926	31 847	27 340	122 455	32 371
Industrikommuner	20 230	31 243	26 421	22 313	100 207	26 659
Landsbygdskommuner	19 775	31 643	34 847	31 825	118 090	32 771
Glesbygdskommuner	18 974	42 425	32 103	26 823	120 325	33 783
Övriga större kommuner	20 143	31 535	25 727	21 278	98 683	26 180
Övriga mindre kommuner	18 432	29 347	27 796	24 992	100 567	27 378
Totalt för riket	24 021	41 770	36 710	31 032	133 533	36 504

Källa: Statistiska centralbyrån (2003) samt egna beräkningar.

övriga mindre kommunerna tillsammans bosatte sig 132 flyktingar. Detta gör att de per capita belopp som är beräknade för kommuntyper som mottagit få flyktingar måste tolkas med försiktighet. Om jag bortser från mottagningsåret 1999 och fokuserar på åren 2000–2002, dvs. den period då flyktingarna varit i Sverige hela mätperioden, uppgick den genomsnittliga årskostnaden per flykting totalt för riket till över 36 000 kronor. Den genomsnittliga årskostnaden varierar dock kraftigt mellan de olika kommuntyperna. Den högsta finner vi för storstäderna där kostnaderna uppgår till knappt 43 000 kronor. Denna kostnad är närmare 17 procent högre än kostnaden för riket i genomsnitt. Den lägsta genomsnittliga kostnaden finns för övriga större kommuner, ca 26 000 kronor för åren 2000–2002, alltså ca 28 procent lägre än för riket som helhet. Även industrikommunerna uppvisar lägre per capita kostnad än riket i genomsnitt med knappt 27 000 kronor, vilket är 27 procent lägre än genomsnittet för riket. Skillnaderna i kostnad per capita mellan övriga större kommuner och industrikommuner är således mycket små.

Kommunernas rangordning vad gäller genomsnittlig kostnad för försörjningsstöd framgår av tabell 5. Med hjälp av tabell 4 och tabell 5 kan jag dessutom studera hur kostnaderna för de olika kommuntyperna förändras över tiden. Det finns anledning att studera tre kommuntyper extra noga, storstäderna, som tog emot flest flyktingar, industrikommunerna, som

Tabell 5

Kostnadsminskning i procent under perioden 2000–2002 samt rangordning av genomsnittlig försörjningskostnad per flykting under perioden 1999–2002.

Kommuntyp	Minskning i procent 2000–2002	Rangordning av försörjningskostnad per flykting
Övriga större kommuner	32,5	1
Industrikommuner	28,6	2
Övriga mindre kommuner	14,8	3
Förortskommuner	35,8	4
Medelstora städer	27,9	5
Landsbygdskommuner	0,0	6
Glesbygdskommuner	36,8	7
Större städer	25,6	8
Storstäder	23,6	9
Totalt för riket	25,7	–

Källa: Statistiska centralbyrån (2003) samt egna beräkningar.

utmärkt sig i tidigare undersökningar, samt de övriga större kommunerna, vilka hade den lägsta per capita kostnaden. För storstäderna ligger kostnadsnivån hela tiden över nivån för riket som helhet. Den genomsnittliga kostnaden sjunker från knappt 48 000 kronor per flykting år 2000 till ca 37 000 kronor år 2002, en minskning med knappt 24 procent. För riket faller den genomsnittliga kostnaden under samma period från strax under 42 000 kronor till ca 31 000 kronor per flykting, en minskning med ca 26 procent. Kostnaderna för storstäderna faller alltså något långsammare än riksgenomsnittet.

För industrikommunerna faller kostnaden per flykting något snabbare än för riksgenomsnittet. År 2000 uppgår kostnaden per flykting till drygt 31 000 kronor i dessa kommuner, och år 2002 har motsvarande belopp minskat till ca 22 000 kronor, en minskning med knappt 29 procent. Precis som i undersökningarna av tidigare års flyktingkontingenter är kostnadsutvecklingen för industrikommunerna bättre än genomsnittet för riket. Dock är minskningen i procent mindre för 1999 års flyktingkontingent än vad som kunde observeras för t.ex. 1997 och 1998 års kontingenter.

Som nämnts tidigare finner jag den lägsta per capita kostnaden för övriga större kommuner. För dessa kommuner faller också per capita kostnaden snabbt. År 2000 uppgår per capita kostnaden till strax över 31 000 kronor för dessa kommuner. År 2002 faller den till ca 21 000 kronor. Kostnadsminskningen under perioden är således drygt 32 procent, dvs. kostnaderna faller snabbare än genomsnittet för riket. För de övriga mindre kommunerna faller kostnaderna långsammare än riksgenomsnittet, från något mer än 29 000 kronor år 2000 till ca 25 000 kronor år 2002, knappt 15 procent.

Per capita kostnaderna för försörjningsstöd till flyktingarna varierar mellan olika kommuntyper. Dock ser kostnadsprofilerna liknande ut oberoende av kommuntyp, dvs. det är högst kostnader år 2000, därefter faller kostnaderna för åren 2001 och 2002. Att möjligheterna till egenförsörjning ökar med längden på boendetiden i landet och att ett antal flyktingar faller bort pga. utvandring eller dödsfall gör alltså att kostnaderna sjunker över tiden oberoende av kommuntyp (se bilaga A, tabell A4).

Flest flyktingar från kontingenten bosätter sig i storstäderna. Därför är det inte konstigt att dessa bär den största kostnadsandelen under perioden, drygt 39 procent (se Bilaga A, tabell A5). Kostnadsandelen ökar sedan under perioden även om ökningen avstannar under åren 2001–2002. År 2002 uppgår den till över 45 procent. I genomsnitt bärs drygt 43 procent av kostnaderna av storstäderna. En del av deras kostnadsökning kan sannolikt förklaras av att storstäderna har en nettoinflyttning under observationsperioden. En viss del av inflyttningen

till bl.a. dessa kommuner sker två år efter det att flyktingen först bosatte sig i någon kommun. Enligt nuvarande utformning av den statliga ersättningen till kommunerna för flyktingmottagandet får i dessa fall inflyttningskommunerna ingen ytterligare schabloniserad ersättning för individens introduktion (se bilaga D). Däremot kan kommunen ha kostnader för flyktingen, bl.a. för försörjningsstödet.

Även de större städerna uppvisar en ökande kostnadsandel under observationsperioden, men ökningen är marginell. De större städerna har liksom storstäderna en nettoinflyttning under observationsperioden. Med undantag för glesbygdskommunerna uppvisar övriga kommuntyper en fallande kostnadsandel. Mest faller den för förortskommunerna och de medelstora städerna. För storstädernas förorter uppgick kostnadsandelen år 1999 till drygt 12 procent och år 2002 till knappt 10 procent. De medelstora städernas kostnadsandel var 1999 över 9 procent och sjönk till drygt 7 procent år 2002. Även för industrikommuner, glesbygdskommuner, övriga större kommuner och övriga mindre kommuner faller kostnadsandelen under observationsperioden. För dessa kommuner ligger dock kostnadsandelen under hela perioden på en mycket låg nivå.

Sammanfattningsvis visar jag att kostnadsutvecklingen för de olika kommuntyperna för 1999 års flyktingkontingent har stora likheter med tidigare års kontingenter. Liksom för tidigare års kontingenter finner jag att storstäderna bär stora delar av kostnaderna och att industrikommuner och övriga större kommuner har låga kostnader och en gynnsam kostnadsutveckling. Att dessa kommuner har en gynnsam kostnadsutveckling för försörjningsstödet kan med största säkerhet förklaras av att kommunernas arbetsmarknadssituation för flyktingar är förhållandevis fördelaktig. I storstäder tycks däremot matchningen mellan utbudet av arbetstillfällen och flyktingarnas utbildning, erfarenheter och kunskaper fungera sämre. De höga per capita kostnaderna för storstäder kan dessutom delvis förklaras av att vissa levnadskostnader, såsom exempelvis boendekostnad, i allmänhet är högre i storstäder än i andra kommuntyper.

Skillnader mellan kommuntyper

Jag har hittills konstaterat att det existerar skillnader mellan olika kommuntyper vad beträffar kostnadsutvecklingen för försörjningsstödet till 1999 års flyktingkontingent. Utöver dessa skillnader är det också intressant att studera om det finns skillnader mellan kommuntyperna i graden av flyktingarnas beroende av försörjningsstöd. Med hjälp av våra data kan jag

studera i vilken utsträckning de flyktingar som erhåller stöd under perioden 1999–2002 är helt eller delvis beroende av stödet (se Bilaga A, tabell A6.).⁵

Resultaten visar på skillnader mellan olika kommuntyper vad gäller andelen hushåll som erhåller försörjningsstöd och som är helt beroende av stödet. I storstäderna ligger denna andel på ca 68 procent år 1999, övriga mindre kommuner på 61 procent jämfört med ca 67 procent för riket som helhet. År 2002 sjunker andelen till drygt 43 procent i storstäderna, till drygt 32 procent för övriga mindre kommuner och till drygt 37 procent i riket som helhet. Andelen sjunker alltså långsammare i storstäderna än i riket som helhet, medan övriga mindre kommuner vid båda tillfällena ligger klart under riksgenomsnittet.

Det går även att identifiera andra kommuntyper där andelen som erhåller försörjningsstöd och är helt beroende av stödet sjunker snabbt. Sådana kommuntyper är framförallt industrikommuner och övriga större kommuner. För industrikommunerna faller andelen från ca 72 procent år 1999 till 17 procent år 2002. För de övriga större kommunerna faller motsvarande andel från ca 62 procent år 1999 till knappt 28 procent år 2002. Dessa kommuntyper utmärker sig alltså positivt såväl när det gäller kostnaderna för försörjningsstöd som när det gäller utvecklingen av andelen som erhåller försörjningsstöd och som är helt beroende av stödet.

Skillnader mellan de som flyttar och de som bor kvar

En central fråga som rör flyktingars beroende av försörjningsstöd är om de kan påverka sina möjligheter till egen försörjning genom geografisk rörlighet. För 1997 och 1998 års flyktingkontingenter har det visat sig att beroendet av försörjningsstöd faller snabbare bland de flyktingar som flyttar än bland dem som bor kvar på sina initiala bostadsorter under hela perioden. För att kunna studera detta använder jag mig av statistik som visar skillnaden i beroende av försörjningsstöd mellan flyktingar som flyttar någon gång under mätperioden och de som bor kvar i ursprungskommunen under hela mätperioden.

Tabell 6 visar skillnaderna i beroende av försörjningsstöd

5 Statistiska centralbyrån (SCB) definierar hushåll som helt försörjningsstödsberoende när hushållet erhållit mer än 3 000 kronor i försörjningsstöd beräknat i 1993 års priser och dessutom erhållit försörjningsstöd i minst sex månader. SCB definierar delvis försörjningsstödsberoende som hushåll som erhållit försörjningsstöd men som inte uppfyller definitionen för helt försörjningsstödsberoende.

Tabell 6

Andel av flyktingar som är beroende av försörjningsstöd (helt eller delvis) respektive helt beroende av försörjningsstöd vardera år 1999–2002. Kvarboende och flyttare.

	Antal inom respektive kategori	Andel som är beroende av försörjningsstöd helt eller delvis, %				Andel som är helt beroende av försörjningsstöd, %			
		1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Kvarboende	7 345	54,1	58,4	57,6	53,0	35,1	32,0	25,7	18,5
Flyttare*	1 774	58,1	64,4	57,8	50,6	38,3	36,8	28,1	17,3

* Bland flyttarna, som totalt uppgår till 1 774 personer, är det 756 personer som flyttar till en annan kommun efter två års bosättning i Sverige.

Källa: Statistiska centralbyrån (2003) samt egna beräkningar.

mellan dessa personer. Det framgår att graden av beroende utvecklas olika för kvarboende respektive dem som flyttar. Andelen individer som är helt eller delvis beroende av försörjningsstöd uppgår till ca 54 procent år 1999 bland de som bor kvar på sin initiala bostadsort mot drygt 58 procent bland dem som flyttar. Jag studerar också beroendet vid slutet av perioden, dvs. år 2002. Vid denna tidpunkt finner jag att andelen som är helt eller delvis beroende av försörjningsstöd uppgår till 53 procent bland de kvarboende och bland de som flyttar faller andelen till drygt 50 procent. Andelen som är helt eller delvis beroende av försörjningsstöd faller alltså avsevärt snabbare i den grupp som flyttar än i den grupp som bor kvar på sin initiala bostadsort.

Även då jag studerar de flyktingar som är helt beroende av försörjningsstöd finner jag att beroendet sjunker snabbare bland dem som flyttar än bland dem som bor kvar. Andelen som är helt bidragsberoende minskar från drygt 35 procent till drygt 18 procent bland de kvarboende. Bland flyttarna minskar motsvarande andel från drygt 38 procent till strax över 17 procent.

Det framkommer alltså att beroendet av försörjningsstöd faller snabbare bland dem som flyttat än bland dem som bor kvar. I likhet med tidigare års flyktingkontingenter visar resultaten att det är möjligt för flyktingarna att förbättra sina möjligheter till egen försörjning genom att flytta.

Av mina data framgår också att andelen som är helt eller delvis beroende av försörjningsstöd varierar mellan individer som flyttar från olika kommuntyper (se bilaga A, tabell A7 och A8). Bland dem som flyttar från storstäderna faller andelen som är helt eller delvis beroende av försörjningsstöd från drygt 63 pro-

cent år 1999 till knappt 49 procent år 2002. Lägst andel som är helt eller delvis beroende av försörjningsstöd finner jag bland de som flyttar från industrikommunerna. I denna grupp sjunker andelen helt eller delvis beroende av försörjningsstöd från knappt 53 procent 1999 till knappt 42 procent 2002. Bland dem som bor kvar är däremot andelen helt eller delvis försörjningsstödsberoende i det närmaste oförändrad. På denna punkt avviker 1999 års flyktingkontingent från t.ex. 1998 års flyktingkontingent där andelen beroende av försörjningsstöd minskade kraftigt bland dem som bodde kvar i industrikommunerna. Däremot sjönk beroendet av försörjningsstöd i mindre grad bland de som flyttade från industrikommunerna än för de som flyttade från flertalet övriga kommuntyper. Situationen för 1999 års flyktingkontingent är i det närmaste den omvända.

Jag gör andra intressanta observationer beträffande landsbygdskommuner, glesbygdskommuner och övriga mindre kommuner. Bland dem som flyttar från dessa kommuner ökar andelen som är helt eller delvis beroende av försörjningsstöd under observationsperioden. Det verkar alltså inte som att de flyttar för att möjligheterna till egen försörjning är bättre i någon annan kommun. Istället är det tänkbart att andra faktorer spelar in i flyttningsbeslutet. En sådan faktor skulle kunna vara önskan att leva nära personer av samma etniska ursprung som man själv.⁶ Tidigare studier visar att många utrikes födda väljer att bosätta sig i storstäder, förortskommuner och större städer.⁷ Jag har också kunnat konstatera att det under observationsperioden sker en nettoinflyttning till storstäder och större städer. Det är tänkbart att detta i viss utsträckning påverkar den kostnadsutveckling för försörjningsstöd som jag observerar för exempelvis storstäderna. Om flytten från landsbygdskommuner, glesbygdskommuner och övriga mindre kommuner till storstäder och större städer sker utan att han eller hon som flyttar har möjligheter att försörja sig själv på inflyttningsorten kommer detta naturligtvis att påverka inflyttningskommunernas kostnader för försörjningsstöd.

Skillnader för kommuner med ekonomiskt bistånd respektive introduktionsersättning

I denna del av undersökningen ser jag om det finns skillnader i graden av beroende av försörjningsstöd mellan flyktingar som bor i kommuner som använder sig av ekonomiskt bistånd och flyktingar som bor i kommuner som använder sig av intro-

6 Se Integrationsverket (2000d) om flyktingars val mellan olika kommuner när de ska bosätta sig.

7 Se Integrationsverket (2002b) samt bilaga A, tabell A3.

duktionsersättning som ersättningsform. Det finns betydande skillnader i utformningen av ekonomiskt bistånd och utformningen av introduktionsersättning. Ekonomiskt bistånd betalas ut i enlighet med kommunens normer medan introduktionsersättningen, enligt lagens utformning, bör vara högre än kommunens biståndsnorm. I vissa kommuner kan individen även ha egen inkomst utan att nivån på introduktionsersättningen påverkas. Dessutom bör introduktionsersättningen vara prestationsinriktad. Det huvudsakliga syftet med att använda sig av introduktionsersättning istället för ekonomiskt bistånd är att innehållet i introduktionen för flyktingen i hög grad inriktas på snabbare vägar till egen försörjning. Kopplingen mellan ersättning och prestation ska göra att introduktionen mer liknar arbetslivet än ett ovillkorat bidrag. Därmed ska flyktingarnas benägenhet att söka arbete också öka. Eftersom introduktionsersättningen i vissa kommuner inte minskar om individen får arbete är alla inkomster han eller hon får ett nettointkomsttillskott i dessa kommuner.⁸

För att kunna studera hur andelen helt beroende av försörjningsstöd har utvecklats under observationsperioden för kommuner som använder sig av de olika ersättningsformerna har jag begränsat studien till att omfatta kommuner där antingen ekonomiskt bistånd eller introduktionsersättning används under hela observationsperioden.⁹ Jag jämför alltså kommuner som betalar ut ekonomiskt bistånd under perioden 1999–2002 med kommuner som använder sig av introduktionsersättning under samma period.

Andelen individer som är helt beroende av försörjningsstöd är genomgående högre i de kommuner som använder sig av introduktionsersättning än i de kommuner som använder sig

---

8 I Integrationsverket (2000b) framgick att av 46 kommuner med introduktionsersättning reducerar 23 kommuner ersättningsnivån om flyktingen får egen inkomst. Samma undersökning visade även att ett flertal kommuner betalar ut introduktionsersättning under minst 24 månader. Nio kommuner betalar enbart ut introduktionsersättning under 18 månader. Mindre kommuner betalar oftare än andra ut introduktionsersättning under 36 månader eller längre. Ett likvärdigt resultat framkommer i en annan studie från Integrationsverket (2003b) där 30 av landets kommuner bl.a. fått redogöra för hur introduktionsersättningen används. I rapporten konstaterar Integrationsverket att introduktionsersättningen i berörda kommuner överlag är snarlik det ekonomiska biståndet, om än mer schabloniserat. Hur introduktionsersättningen används kan därför påverka undersökningens resultat i denna studie.

9 Vilka kommuner som använt sig av ekonomiskt bistånd respektive introduktionsersättning under perioden och ingått i studien presenteras i Bilaga C.

av ekonomiskt bistånd (se bilaga A, tabell A9). Andelen som är helt beroende av försörjningsstöd faller dessutom i något snabbare takt i kommuner som använder sig av ekonomiskt bistånd. År 1999 är drygt 60 procent helt beroende av försörjningsstöd i dessa kommuner. I kommuner som använder sig av introduktionsersättning uppgår motsvarande andel till drygt 67 procent. År 2000 är andelen helt beroende av försörjningsstöd knappt 43 procent i kommuner som använder ekonomiskt bistånd medan motsvarande andel uppgår till knappt 56 procent i kommuner med ersättningsformen introduktionsersättning. Andelen som är helt beroende av försörjningsstöd fortsätter sedan att falla under åren 2001 och 2002. År 2001 uppgår andelen helt beroende i kommuner med ekonomiskt bistånd som ersättningsform till knappt 34 procent, och år 2002 uppgår andelen till strax under 25 procent. I kommuner med introduktionsersättning uppgår andelen som är helt beroende av försörjningsstöd till strax under 50 procent år 2001 och till strax över 41 procent året därpå.

Då jag kan observera skillnader i graden av beroende av försörjningsstöd mellan kommuner med olika ersättningsformer är det önskvärt att kunna studera i vilken utsträckning arbetsmarknadsläget skiljer sig åt mellan kommunerna. Jag har inga data för 1999 års flyktingkontingent beträffande detta, däremot innehåller Integrationsverkets databas STATIV data för 1997 och 1998 års flyktingkontingenter beträffande arbetsmarknadsläget år 2001 (se bilaga A, tabell A12).¹⁰ Här framkommer att andelen sysselsatta är högre i kommuner som använder sig av ekonomiskt bistånd än i kommuner med introduktionsersättning. År 2001 uppgår andelen sysselsatta i kommuner med ekonomiskt bistånd till drygt 47 procent för 1997 års flyktingkontingent och till drygt 43 procent för 1998 års flyktingkontingent. Motsvarande andel för kommunerna med ersättningsformen introduktionsersättning uppgår till drygt 34 respektive drygt 30 procent. Även om jag exkluderar storstäderna, som uteslutande använder introduktionsersättning, är andelen sysselsatta i kommuner med introduktionsersättning klart lägre än i kommuner som använder sig av ekonomiskt bistånd. Det faktum att samtliga industrikommuner utom två och samtliga större kommuner utom en använt sig av ekonomiskt bistånd kan i viss utsträckning påverka resultaten i undersökningen.

10 Läsaren bör observera att uppgifterna om arbetsmarknadsläget till skillnad från uppgifterna om kostnaderna för försörjningsstöd är baserade på individdata. Syftet med att presentera dem är dock endast att ge en överblick över skillnader i arbetsmarknadsläget mellan kommuner som använder sig av ekonomiskt bistånd och kommuner som använder sig av introduktionsersättning.

Jag har tidigare i rapporten konstaterat att just industrikommunerna och de övriga större kommunerna har låga kostnader för försörjningsstöd till flyktingarna. De skillnader i kostnader för försörjningsstöd mellan kommuner som använder sig av olika ersättningsformer som framkommer i studien kan alltså delvis förklaras av att de kommuntyper som har de lägsta kostnaderna för försörjningsstöd så gott som uteslutande använder sig av ekonomiskt bistånd.

En tänkbar förklaring till varför kostnaderna skiljer sig åt mellan kommuner som använder sig av ekonomiskt bistånd och kommuner som använder introduktionsersättning är alltså skillnader i arbetsmarknadsläget mellan dem. En annan viktig förklaring är de olika ersättningsformernas utformning. Det ekonomiska biståndet är utformat så att om individen får egna inkomster minskar nivån på biståndet. Kostnaderna för kommuner som använder sig av ekonomiskt bistånd minskar följaktligen omgående om flyktingen tjänar egna pengar. För introduktionsersättning gäller att individen i vissa kommuner får behålla samma belopp oavsett om han eller hon blir helt eller delvis självförsörjande eller inte. Kostnaderna för dessa kommuner är i så fall densamma och minskar inte om andelen flyktingar i egen försörjning ökar. Tidigare studier visar dock att bland kommuner med introduktionsersättning är det vanligare att kommunen reducerar introduktionsersättningen när individen får egen inkomst än att introduktionsersättningen får behållas utan reducering. Vid inkomster på över 2 000 kronor i månaden per vuxen reducerar närmare tre av fyra kommuner ersättningen för individen.¹¹

Det är också ett faktum att det finns stora skillnader mellan olika kommuntyper vad gäller ersättningsform (se Bilaga A, tabell A10). Samtliga storstäder använder sig av introduktionsersättning. Det är även vanligt bland större städer, där 13 använder introduktionsersättning under perioden medan 6 använder sig av ekonomiskt bistånd. I förortskommunerna är däremot ekonomiskt bistånd den vanligast förekommande ersättningsformen, 21 mot 8 med introduktionsersättning. Även när det gäller medelstora städer är ekonomiskt bistånd den klart dominerande stödformen, 22 använde ekonomiskt

---

11 I Integrationsverket (2000b) visar resultaten att av 46 kommuner med introduktionsersättning reducerar 23 ersättningsnivån om individen har egen inkomst. I 12 kommuner saknar det betydelse hur hög den egna inkomsten är. I övriga kommuner får individen ha en inkomst mellan 500 och 2 000 kronor i månaden utan att reducering görs. Ytterligare en studie från Integrationsverket (2003b) bekräftar denna bild. I den rapporten konstateras att i 27 undersökta kommuner är introduktionsersättningen i sin form överlag snarlik det ekonomiska biståndet.

bistånd medan 8 använde sig av introduktionsersättning. Vad gäller industri-, landsbygds- och glesbygdskommuner, övriga större kommuner samt övriga mindre kommuner används nästan uteslutande ekonomiskt bistånd som ersättningsform.

Det är också intressant att studera hur kostnaderna per flykting ser ut i de kommuner som använder de olika ersättningsformerna (se bilaga A, tabell A11). Den genomsnittliga kostnaden för kommuner med ekonomiskt bistånd uppgår till drygt 36 000 kronor år 2000 – det första år som flyktingarna är i landet hela året. För kommuner med introduktionsersättning som ersättningsform uppgår motsvarande belopp till drygt 44 000 kronor. Åren därefter faller kostnaderna. År 2001 uppgår den genomsnittliga kostnaden i de kommuner som använder sig av ekonomiskt bistånd till strax över 31 000 kronor för att 2002 uppgå till knappt 26 000 kronor. I de kommuner som använder sig av introduktionsersättning uppgår den genomsnittliga kostnaden till över 39 000 kronor år 2001 och till något under 34 000 kronor år 2002. För kommuner med ekonomiskt bistånd minskar genomsnittskostnaden under åren 2000–2002 med 29 procent. För kommuner med introduktionsersättning är motsvarande belopp ca 24 procent.

Undersökningen visar att storstäderna avviker från andra kommuntyper vad gäller utvecklingen av kostnaden för försörjningsstöd. Arbetsmarknaden för flyktingar i storstäder skiljer sig sannolikt från arbetsmarknaden för flyktingar i andra delar av landet. Därför studerar jag också hur kostnaderna för introduktionsersättning utvecklas för de kommuner som inte är storstäder (se bilaga A, tabell A13). När storstäderna exkluderas uppgår kostnadsminskningen under perioden 2000–2002 här till 26 procent.

När jag studerar skillnaderna i kostnader för försörjningsstöd mellan kommuner med olika ersättningsformer vill jag än en gång understryka skillnaderna i ersättningsformernas utformning. Det huvudsakliga syftet för kommunerna att gå över från ekonomiskt bistånd till introduktionsersättning är, som tidigare nämnts, att innehållet i introduktionen och kommunens arbetssätt inriktas på att förkorta individens väg till självförsörjning, bl.a. genom att öka flyktingarnas incitament att söka arbete.

Det är svårt att dra några säkra slutsatser utifrån resultaten i denna undersökning. Men de resultat som observeras för 1999 års flyktingkontingent ligger i linje med de resultat som observerats för t.ex. 1997 och 1998 års flyktingkontingenter. För såväl 1997 som för 1998 års flyktingkontingenter var kostnaden för försörjningsstöd per flykting högre i de kommuner som använde sig av introduktionsersättning. I likhet med 1999 års flyktingkontingent var dessutom andelen flyktingar som var

helt beroende av försörjningsstöd vid observationsperiodens slut högre i dessa kommuner även i 1997 och 1998 års flyktingkontingenter.

Försörjningskostnader i relation till schabloniserade ersättningar

Denna undersökning fokuserar på kommunernas kostnader för försörjningsstöd till 1999 års flyktingkontingent. Som ersättning för sina kostnader för flyktingmottagandet får kommunerna grund- och schablonersättning. De statliga schabloniserade ersättningarna ska täcka kommunernas kostnader för försörjningsstödet.¹² De ska även täcka kommunernas kostnader för aktiva insatser under introduktionen, såsom svenskundervisning, arbetsmarknadsinsatser, tolkstöd, merkostnader inom barnomsorg och skola, vissa personalkostnader för det kommunala introduktionsarbetet etc. Det blir därför intressant att studera hur stor andel av dessa ersättningar som går till försörjningsstöd. Om en stor andel av den schabloniserade ersättningen används för att täcka kostnaden för försörjningsstöd innebär detta att en mindre del återstår till aktiva insatser under individens introduktion. Relationen mellan kommunernas kostnader för försörjningsstöd och den grund- och schablonersättning de erhåller får jag fram av kvoten:

Kommunernas kostnader för försörjningsstöd

(Grundersättning + Schablonersättning)

För att kunna göra en jämförelse med 1997 och 1998 års flyktingkontingenter beräknar jag ovanstående kvot även för dessa kontingenter. Tabell 7 presenterar kommunernas kostnader för försörjningsstöd samt summan av de grund- och schablonersättningar kommunerna erhållit för respektive flyktingkontingent.¹³

12 De schabloniserade ersättningarna består dels av en grundersättning som den kommun får som har en överenskommelse om flyktingmottagning, och dels en schablonersättning för varje mottagen flykting. Utöver detta kan kommunen återsöka särskilda kostnader för olika grupper (äldre, sjuka, funktionshindrade samt barn utan legal vårdnadshavare) samt vissa betydande extraordinära kostnader, se Bilaga D.

13 Denna kvot mellan kostnader för försörjningsstöd och grund- och schablonersättning är dock inte direkt jämförbar med den bidragsutnyttjandegrad som beräknades för 1992–1996 års flyktingkontingenter.

Tabell 7

Kostnader för försörjningsstöd samt summan av de grund- och schablonersättningar som kommuner erhållit för 1997, 1998 och 1999 års flyktingkontingenter.^{a)}

	1997	1998	1999
Kommunernas kostnader för försörjningsstöd ^{b)} (1)	1 573 487 461	1 516 612 106	1 215 254 854
Grundersättning (2)	59 500 200	54 684 000	61 063 800
Schablonersättning (3)	1 820 037 390	1 639 544 708	1 260 865 420
(2)+(3)	1 879 537 590	1 694 228 708	1 321 929 220
(1)/(2)+(3)	0,84	0,90	0,92

a) Här bör påpekas att beräkningarna skiljer sig något från den beräkning för 1998 års flyktingkontingent som presenterades i förordet till Integrationsverket (2002b). Dels är summan 1 639 miljoner kronor en mer exakt summa än den som användes i Integrationsverket (2002b). Vidare inkluderas även den grundersättning som uppgick till knappt 55 miljoner kronor i ovanstående beräkning. I Integrationsverket (2002b) inkluderades dessutom de särskilda kostnader och de extraordinära kostnader som kommunerna kan få ersättning för i nämnaren av kvoten. Storleken på dessa kostnader uppskattades av Integrationsverket till ca 200 miljoner kronor. När ersättning för dessa kostnader adderades till grund- och schablonersättningen för 1998 års flyktingkontingent uppgick kvoten till 0,82. Skillnaden mellan 0,82 och 0,90 förklaras alltså av skillnaderna i beräkningarna.

b) Kostnaderna för försörjningsstöd för 1997 och 1998 års flyktingkontingenter framgår av Integrationsverket (2001) och Integrationsverket (2002b).

Källa: Integrationsverkets utbetalda ersättningar, sammanställda av Integrationsverket (2003) samt egna beräkningar.

Av Tabell 7 framkommer att kvoten mellan kostnader för försörjningsstöd och de grund- och schablonersättningar som kommunerna erhållit ökat över tiden. Detta innebär att det finns mindre pengar över i kommunerna till aktiva insatser under introduktionen, som svenskundervisning, arbetsmarknadsinsatser m.m., för 1999 års flyktingkontingent än för 1997 och 1998 års flyktingkontingenter. Men skillnaden mellan 1998 och 1999 års kontingenter i detta avseende är mycket liten.

Mot bakgrund av vad som framkom i tabell 7 är det intressant att studera hur kommunernas kostnader för försörjningsstöd i förhållande till de grund- och schablonersättningar de erhåller varierar mellan olika kommuntyper. Detta framgår av tabell 8, framtagen av Integrationsverket.¹⁴ Tabellen visar att i storstäderna, och även i de större städerna, är kommunernas kostnader för försörjningsstöd i förhållande till ersättningen man får alarmerande. Kostnadstäckningen för Stockholm, Göteborg och Malmö är i genomsnitt 1,12 eller, annorlunda uttryckt, 112 procent. Det betyder att dessa kommuner i genomsnitt har 12 procents högre kostnader för försörjningsstöd för 1999 års flyktingkontingent än vad kommunerna

14 Tabellen är baserad på utbetalade ersättningar och faktiska kostnader för försörjningsstöd.

Tabell 8

Ersättningar och kostnader för flyktingar mottagna år 1999 fördelat på kommuntyp (faktiska kostnader – avrundat till tusental).

Kommuntyp	Schablon- ersättning	Grund- ersättning	Total ersättning	Kostnader för försörjnings- stöd	Kostnads- täckning
Storstäder	472 152	911	473 064	527 555	1,12
Förortskommuner	165 563	9 114	174 677	130 194	0,75
Större städer	375 756	11 848	387 604	359 481	0,93
Medelstora städer	115 217	12 304	125 521	98 743	0,77
Industrikommuner	50 079	10 481	60 561	35 569	0,59
Landsbygdskommuner	17 374	2 279	19 562	14 828	0,76
Glesbygdskommuner	10 492	1 823	12 315	8 591	0,70
Övriga större kommuner	42 134	7 747	49 881	29 901	0,60
Övriga mindre kommuner	14 675	4 101	18 777	10 392	0,55
Totalt för riket	1 263 442	60 808	1 342 051	1 215 254	0,92

Källa: Statistiska centralbyrån (2003) samt Integrationsverket (2003). Beräkningar gjorda av Integrationsverket (2003).

överhuvudtaget fått i ersättning för dessa personer. Det betyder också att samtliga övriga kostnader dessa kommuner har under flyktingarnas introduktion finansieras på annat sätt än via grund- och schablonersättning. Så är dock inte fallet i t.ex. industrikommuner och övriga större kommuner. I dessa kommuntyper uppgår kostnadstäckningen till ca 0,60. Detta innebär att ca 40 procent av de grund- och schablonersättningar som dessa kommuner erhåller finns kvar till aktiva insatser under introduktionen efter det att försörjningsstödet betalats ut.

Förklaringsfaktorer till kostnadsutvecklingen

Mot bakgrund av resultaten för 1999 års flyktingkontingent, och de resultat som presenterats för tidigare års kontingenter, är det intressant att försöka identifiera några olika förklaringsfaktorer till kostnadsutvecklingen för de kontingenter som tagits emot under perioden 1992–1999.¹

Åldersstruktur

En central förklaringsfaktor är givetvis åldersstrukturen i respektive kontingent. T.ex. kan de höga kostnaderna för 1995 och 1996 års kontingenter delvis förklaras av att dessa kontingenter hade en större andel äldre än t.ex. 1997, 1998 och 1999 års kontingenter. Men vi ska komma ihåg att den kontingent som haft den gynnsammaste kostnadsutvecklingen inte haft den gynnsammaste åldersstrukturen.

Geografiskt ursprung

En andra förklaringsfaktor är flyktingarnas geografiska ursprung. Här visar resultaten av kostnadsuppföljningarna att kostnaderna för försörjningsstöd i allmänhet är lägre för kontingenter med en stor andel europeiska flyktingar. I 1993 och 1994 års kontingenter uppgick andelen europeiska flyktingar till ca 60 respektive ca 80 procent. För 1997 års kontingent var andelen drygt 40 procent. Dessa flyktingkontingenter har haft en gynnsam kostnadsutveckling. I 1996 och 1999 års kontingenter hade däremot endast ca 25 respektive ca 20 procent europeiskt ursprung och här är kostnadsutvecklingen också klart sämre än för andra kontingenter.

---

¹ Av Integrationsverket (2003a) framgick att såväl flyktingarnas ursprung som utbildningsnivå är av betydelse för introduktionen.

Det allmänna arbetsmarknadsläget

Undantaget från sambandet mellan geografiskt ursprung och kostnadsutveckling utgörs främst av 1995 års kontingent som till 60 procent bestod av europeiska flyktingar men ändå hade en dålig kostnadsutveckling. Denna kan istället förklaras av det allmänna arbetsmarknadsläget, som i sig utgör en tredje förklaringsfaktor. Resultaten av kostnadsuppföljningarna visar på ett samband mellan arbetsmarknadsläge i allmänhet och kostnadsutveckling. Den genomsnittliga arbetslösheten under mitten av 1990-talet, dvs. under de år då 1995 och 1996 års kontingenter anlände och observerades, var högre än såväl tidigare som senare under 1990-talet. Det är alltså troligt att kostnadsutvecklingen för de olika kontingenterna i någon mån påverkas av det allmänna arbetsmarknadsläget. Här bör dock påpekas att 1999 års kontingent snarast möter ett bättre arbetsmarknadsläge än t.ex. 1997 års kontingent (se Bilaga A, tabell A14). Vid en jämförelse mellan 1999 års flyktingkontingent och tidigare års kontingenter framkommer att andelen sysselsatta efter ett respektive två år i landet faktiskt är högre i 1999 års kontingent än i 1997 års kontingent. Trots detta hade 1997 års kontingent en gynnsammare kostnadsutveckling än både 1999 och 1998 års flyktingkontingenter.

Att vissa kontingenter haft en sämre kostnadsutveckling trots ett gynnsamt sysselsättningsläge ska inte tolkas som att arbetsmarknadsläget inte har någon betydelse för kostnadsutvecklingen. Vi ska vara medvetna om att enbart ca 30 procent av männen och ca 15 procent av kvinnorna i 1999 års kontingent är sysselsatta efter två år i landet. De högre kostnaderna för 1999 års kontingent jämfört med t.ex. 1997 års kontingent förklaras därför troligtvis i huvudsak av höga kostnader för försörjningsstöd till dem som inte har någon sysselsättning.

Val av kommun

En fjärde förklaringsfaktor är flyktingarnas val av bostadskommun. I storstäderna, med högst kostnader för försörjningsstöd och störst andel bosatta flyktingar, faller också beroendet av försörjningsstöd långsammare än i riket som helhet. Vissa andra orter utmärker sig genom låga kostnader för försörjningsstöd samt att beroendet av försörjningsstöd sjunker snabbt. Sådana kommuntyper är framförallt industrikommuner och de övriga större städerna. En tänkbar förklaring är att matchningen mellan flyktingarnas utbildning och erfarenheter och utbudet av arbetstillfällen fungerar bättre i t.ex. industrikommuner och övriga större städer än i storstäderna.²

² I bilaga E finns en lista över kommuner i respektive kommuntyp som Integrationsverket har överenskommelse om mottagning av flyktingar med.

Geografisk rörlighet

En femte förklaringsfaktor är flyktingarnas geografiska rörlighet. Studier³ visar att ökad geografisk rörlighet faktiskt ökar möjligheterna till egenförsörjning och bör alltså stimuleras så länge individerna flyttar för att bli självförsörjande. Men resultaten visar också att flyttningar från kommuner i t.ex. glesbygd och landsbygd snarare ökar än minskar flyktingarnas beroende av försörjningsstöd. Då flyttningar från dessa kommuner i regel går till storstäderna är det tänkbart att storstädernas höga kostnader för försörjningsstöd i någon mån påverkas av att flyktingar från glesbygd, landsbygd och övriga mindre kommuner flyttar till storstäder av andra skäl än att få möjlighet att försörja sig själva.⁴

---

³ Se Integrationsverket (2002b) samt Bilaga A, tabell A3.

⁴ Se Integrationsverket (2000d).

Slutsatser och förslag till åtgärder

Denna studie undersöker kommunernas kostnadsutveckling för de flyktingar som togs emot i Sverige år 1999. Antalet flyktingar uppgick vid mättillfället till 9 119 vilket var färre än i de närmast föregående årens flyktingkontingenter. Andelen individer i förvärvsarbetsförande ålder var ungefär densamma i 1999 års flyktingkontingent som i 1998 års flyktingkontingent. Andelen förvärvsarbetsförande var dessutom större än i 1997 års flyktingkontingent, dvs. den kontingent som hittills reellt sett haft den mest gynnsamma kostnadsutvecklingen. Beträffande 1999 års kontingents geografiska ursprung är andelen flyktingar med utomeuropeiskt ursprung större än i tidigare års kontingenter. Sammanfattningsvis kan alltså sägas att 1999 års kontingent har goda förutsättningar till en gynnsam kostnadsutveckling, sett utifrån den åldersmässiga fördelningen, men sämre förutsättningar om man ser till det geografiska ursprunget.

Den sammanlagda kostnaden per flykting under perioden 1999–2002 är 133 533 kronor. Detta är en ökning med drygt 7 000 kronor per flykting jämfört med 1998 års kontingent och en ökning med drygt 17 000 kronor jämfört med 1997 års flyktingkontingent.

Undersökningen av kostnadsutvecklingen för 1999 års flyktingkontingent understryker det faktum att 1997 års trendbrott inte blev bestående. Även sett i reala termer ligger kostnaderna för 1999 års flyktingkontingent klart över kostnaderna för 1997 och 1998 års kontingenter. Kostnaden för 1999 års flyktingkontingent ligger nu nära den nivå som gällde för 1995 och 1996 års kontingenter, dvs. de år då kostnaderna för försörjningsstöd var som högst.

Den observerade kostnadsutvecklingen har jag också använt för att beräkna kostnaderna för försörjningsstödet ställt i relation till de statliga grund- och schablonersättningar som kommunerna får för 1999 års flyktingkontingent. Denna kvot uppgår till 0,92 för 1999 års kontingent vilket är högre än för 1997 och 1998 års kontingenter. Det betyder att det återstår mindre

pengar i kommunerna till aktiva insatser under introduktionen för 1999 års flyktingkontingent än för de närmast föregående årens flyktingkontingenter. Men studien visar också på stora skillnader mellan olika kommuntyper vad gäller relationen mellan kostnader för försörjningsstöd och de statliga grund- och schablonersättningar som kommunerna erhåller. Exempelvis uppgick kvoten för storstäderna till 1,12 medan den i t.ex. industrikommuner och övriga större kommuner uppgick till ca 0,60.

Några av de resultat som framkommer i rapporten är av särskilt intresse för den framtida integrationspolitiken. Det kanske mest slående resultatet är att det är så stor skillnad i andelen försörjningsstödsberoende mellan olika kommuntyper. Kostnaderna för försörjningsstödet till flyktingarna är lägre i industrikommuner och övriga större kommuner än i storstäder. Detta resultat bekräftas även av andra empiriska studier (Ekberg & Ohlsson, 2000). Resultaten i denna studie understryker därför betydelsen av att arbetsmarknadsläget bör vara vägledande när myndigheter medverkar vid bosättning av flyktingar.

Dessutom visar studien att såväl 1999 års flyktingkontingent som tidigare års flyktingkontingenter kan förbättra sina möjligheter till egen försörjning genom geografisk rörlighet. En slutsats är därför att flyktingarnas geografiska rörlighet bör stimuleras. Dock visar resultaten också att vissa flyttningar sker av andra skäl än för att öka möjligheterna till egenförsörjning.¹ I många fall går dessa flyttningar till storstäder vilket gör att storstädernas kostnader för försörjningsstöd ökar. Den geografiska rörligheten bör således endast stimuleras i de fall då flytten leder till egen försörjning. Ett sådant system för att stimulera geografisk rörlighet kan möjligen utformas så att olika former av flyttningsbidrag utgår då flyktingen blir självförsörjande i annan kommun än den man bor i.

Vidare pekar resultaten i undersökningarna på att flyktingarnas geografiska ursprung är av betydelse.² Kostnaderna för försörjningsstöd tenderar att vara högst i de kontingenter som innehåller en stor andel utomeuropeiska flyktingar. Det kan inte uteslutas att olika former av diskriminering förklarar att utomeuropeiska flyktingar oftare är beroende av försörjningsstöd än flyktingar från Europa.³ En annan förklaring till varför kostnaderna för försörjningsstöd är högre i de flyktingkontin-

1 Vilka motiv det är som styr valet av bostadsort visas bl.a. i Integrationsverket (2000d) där personer som nyligen fått permanent uppehållstillstånd, och därefter valt bostadsort, intervjuas.

2 Detta framkommer även i Integrationsverket (2003a).

3 Av Arai, Regné & Schröder (1999) framgår att en stor andel av både invandrare och infödda anser att utseende och namn har betydelse för möjligheterna på arbetsmarknaden.

genter som innehåller en stor andel utomeuropeiska flyktingar kan finnas i de arbetsmarknadspolitiska insatser som riktats till invandrare. Syftet med de arbetsmarknadspolitiska insatserna är att underlätta inträdet på arbetsmarknaden vilket också påverkar möjligheterna till egenförsörjning. Enligt regeringens proposition (1995/1996:222) ska svaga grupper prioriteras till arbetsmarknadspolitiska åtgärder. En grupp som nämns är invandrare. Innebörden av att en grupp prioriteras är att gruppens andel av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna ska vara högre än deras andel av samtliga arbetslösa. Undersökningar visar att olika invandrargrupper är mycket ojämnt representerade i arbetsmarknadspolitiska åtgärder (se Ekberg & Rooth, 2001). Vissa grupper är klart prioriterade, t.ex. flyktingar från Bosnien, men det finns också grupper med mycket hög arbetslöshet som inte alls är prioriterade. Invandrade från Mellanöstern är ett exempel. En åtgärd för att förbättra möjligheterna till självförsörjning för invandrare från Mellanöstern är att dessa faktiskt blir prioriterade inom arbetsmarknadspolitiken på det sätt som formulerats i regeringens proposition.

På andra punkter är de resultat som framkommer i undersökningarna inte lika entydiga. När det gäller t.ex. skillnader i kostnadsutveckling mellan kommuner som använder sig av ekonomiskt bistånd och kommuner som använder sig av introduktionsersättning måste de resultat som framkommer i undersökningarna tolkas med försiktighet. Motivet för kommunerna att använda sig av introduktionsersättning istället för ekonomiskt bistånd är att kommunerna ska förändra sitt arbetssätt så att bl.a. flyktingarnas sökande efter arbete stimuleras. Det tar tid för kommunerna att förändra sitt arbetssätt och få de resultat man förväntar sig, i form av fler personer i egenförsörjning efter avslutad introduktion. Några säkra slutsatser kan därför inte dras i denna studie. Ett åtgärdsförslag är att resurser avsätts för att genomföra djupare undersökningar av kostnadsutvecklingen för de kommuner som använder sig av introduktionsersättning jämfört med de kommuner som använder sig av ekonomiskt bistånd. En sådan undersökning bör vara baserad på en längre tidsperiod än tre och ett halvt år.

Även av andra skäl är det önskvärt att de undersökningar som omfattar tre och ett halvt år i framtiden kompletteras med undersökningar där flyktingarna följs under en längre tidsperiod. På detta sätt blir det möjligt att analysera de långsiktiga effekterna av en lyckad alternativt mindre lyckad introduktion. Är det t.ex. så att ett långvarigt beroende av försörjningsstöd efter ankomsten till Sverige får konsekvenser för möjligheterna till försörjning på kanske 10–15 års sikt?

Hur andra faktorer som flyktingarnas utbildningsnivå samt arbetslivserfarenhet från ursprungslandet påverkat flykting-

arnas möjligheter till egen försörjning har inte varit i fokus för de genomförda kostnadsuppföljningarna.⁴ Det finns andra undersökningar som visat att utbildningsnivån är av betydelse för flyktingarnas möjligheter till egen försörjning (se Integrationsverket, 2003a). Det är här tänkbart att det faktiskt finns en osäkerhet bland svenska arbetsgivare om vad flyktingarnas utbildning är värd. Validering av tidigare yrkeskunskaper samt eventuell kompletterande svensk utbildning skulle kunna öka flyktingarnas möjligheter att få anställning.

En aspekt som inte framkommer i undersökningarna är i vilken utsträckning det finns skillnader mellan män och kvinnor i graden av försörjningsstödsberoende. Då undersökningarna i allt väsentligt är baserade på hushållsdata är en sådan uppdelning inte möjlig. Tidigare studier har visat att introduktionen skiljer sig åt mellan kvinnor och män (se Integrationsverket, 2002a). För framtida undersökningar om beroendet av försörjningsstöd är det därför önskvärt att data tillåter en uppdelning på kvinnor och män.

Slutligen bör också påpekas vikten av att framtida kostnadsuppföljningar så långt som möjligt är baserade på individdata om de mottagna flyktingarna. Genom att använda individdata ökar möjligheterna att studera skillnader i graden av försörjningsstödsberoende mellan dels flyktingar av olika etniskt ursprung men också, som nämns ovan, mellan t.ex. kvinnor och män och mellan flyktingar med olika utbildningsnivå.

---

4 Av Integrationsverkets databas STATIV framgår dock att skillnaderna i utbildningsnivå totalt sett var små mellan 1997, 1998 och 1999 års flyktingkontingenter.

Kommentarer från Integrationsverket

Mats Hammarstedts studie visar att kommunernas kostnader för försörjningsstöd till flyktingarna ökar. Integrationsverket menar att detta är särskilt oroväckande då Socialstyrelsens undersökningar samtidigt visar att kommunernas totala kostnader för försörjningsstöd minskar.¹

Schablonen räcker inte hela vägen

För flyktingar mottagna åren 1997, 1998 och 1999 har mellan 84 och 92 procent av de schabloniserade ersättningar som kommunerna fått, använts för att täcka kostnader för försörjningsstödet.

De schabloniserade ersättningarna är tänkta att täcka betydligt mer än enbart försörjningsstöd. Enligt regeringens proposition 1989/90:105, *Om samordnat flyktingmottagande och nytt system för ersättning till kommunerna m.m.*, ska dessa ersättningar bl.a. även ersätta kommunernas kostnader för:

- Svenskundervisning
- Sysselsättningskapande åtgärder
- Samarbetsprojekt mellan kommuner och andra aktörer under introduktionen
- Tolkar
- Administration och samordning av flyktingmottagandet
- Merkostnader inom barnomsorg och skola
- Annan social service

I storstäderna, och även i de större städerna, är skillnaden mellan kommunernas kostnader och den statliga ersättningen de får särskilt alarmerande (se tabell 8). Resultaten visar att Göteborg, Malmö och Stockholm har 12 procent *högre* kostnader för försörjningsstödet för 1999 års kontingent än vad

---

¹ Se *Ekonomiskt bistånd årsstatistik, 2002. Utbetalda belopp samt antal biståndsmottagare och antal biståndshushåll*, Statistik – Socialtjänst 2003:8, Stockholm juli 2003.

kommunerna totalt fått i schabloniserad ersättning för dessa personer. Det betyder att samtliga *övriga* kostnader som dessa kommuner har under flyktingarnas introduktion, dvs. för bl.a. svenskundervisning och sysselsättningskapande åtgärder, finansieras på annat vis än genom den schabloniserade ersättningen. Frågan som Hammarstedts resultat väcker är om staten underkompenserar vissa kommuner eller om kommunerna inte använder sina medel på ett bra sätt under individens introduktion.

Hammarstedts fem förklaringsfaktorer

Hammarstedts pekar i sin studie på att det finns vissa förklaringar till varför kommunernas kostnader för försörjningsstöd till flyktingarna ökar. Han identifierar fem förklaringsfaktorer till kostnadsutvecklingen. De förklaringsfaktorer som lyfts fram är kontingentens åldersfördelning, individernas geografiska ursprung, det allmänna arbetsmarknadsläget, val av bosättningskommun samt geografisk rörlighet.

Baserat på dessa förklaringsfaktorer föreslår Hammarstedt vissa åtgärder för att minska kommunernas kostnader för försörjningsstöd till flyktingar. Hammarstedt menar att arbetsmarknadsläget bör vara vägledande när myndigheter medverkar vid individens bosättning. Hammarstedt föreslår också att den geografiska rörligheten ska stimuleras samt att den troliga diskrimineringen gentemot personer i kontingenten måste motverkas, bl.a. genom att personer som kommer från länder utanför Europa prioriteras i Arbetsmarknadsstyrelsens aktiva åtgärder (Arai, Regnér & Schröder 1999).

Av dessa förklaringsfaktorer vill Integrationsverket särskilt lyfta fram förklaringsfaktorn geografiskt ursprung. Detta för att det finns mycket som tyder på en strukturell diskriminering av personer med ursprung i Mellanöstern (Hammarstedt, 2001). Personerna i 1999 års kontingent kom till stor del från länder utanför Europa, främst från Mellanöstern. Integrationsverket understryker därför Hammarstedts åtgärdsförslag om att dessa personer, precis som alla andra utrikes födda, ska vara prioriterade inom arbetsmarknadspolitiken.

Integrationsverket vill även understryka vikten av val av kommun som förklaringsfaktor. Individens framtida sysselsättning och försörjning ska prioriteras vid myndigheters arbete med att finna introduktionskommun åt flyktingar. Verkets erfarenheter är att tillgången på bostäder hittills har spelat störst roll, vilket bl.a. har påverkat vilka kommuner som tecknat en överenskommelse om kommunalt flyktingmottagande med Integrationsverket (se Bilaga E). Integrationsverket ser fram

emot ett systemskifte där individens utbildnings- och yrkesbakgrund tydligt blir vägledande vid bosättning av flyktingar.²

Integrationsverket tycker, liksom Hammarstedt, att geografisk rörlighet bör uppmuntras när flytten leder till självförsörjning. Redan idag finns möjligheter till flyttningsbidrag vid anställning på annan ort. Detta måste arbetsförmedlingarna informera flyktingarna om.

Ytterligare förklaringsfaktorer

Utöver de fem förklaringsfaktorer till kostnadsutvecklingen för försörjningsstödet som Hammarstedt pekar på i sin rapport menar Integrationsverket att ytterligare ett antal faktorer också spelar roll. Den främsta av dessa förklaringsfaktorer är hur individens tidigare utbildningsbakgrund och arbetslivserfarenhet tas tillvara när introduktionen planeras och genomförs. En viktig faktor är också hur kommunerna använder introduktionsersättningen samt hur kostnader och ersättningar bokförs på olika årskontingenter.

Utöver dessa faktorer kan även kommunernas olika kostnader för bl.a. individernas boende spela roll och det sätt som kommunerna tillämpar socialtjänstlagen (2001:453), dvs. vad som rymms i kommunens norm för ekonomiskt bistånd respektive introduktionsersättning. Individens hälsotillstånd är också en avgörande faktor, liksom hur många månader eller år det dröjer innan exempelvis en makes hustru och barn får uppehållstillstånd. Väntetiden innan familjen återförenas kan innebära att introduktionen för individen försenas (Integrationsverket 2003c) och att kommunernas kostnader för försörjning därmed ökar.

---

2 För asylsökande som antingen vistas på Migrationverkets anläggningar, alternativt bor som eget boende i en kommun, ska en kartläggning av individens utbildningsbakgrund och yrkeserfarenhet upprättas. Detta sker redan under asyلتiden. Kartläggningen görs i dialog mellan den asylsökande och handläggare på Migrationsverket. Den kompletteras med ett bosättningsamtal mellan flyktingen och handläggaren när individen får uppehållstillstånd. Resultaten av detta samtal och denna kartläggning dokumenteras i *Underlag för introduktion i kommun*. Underlaget skickas till Integrationsverket som använder uppgifterna och informationen vid bosättning av personen i någon kommun. Behöver personen inte verkets hjälp med att finna bostad står det honom eller henne fritt att själv ordna boendet.

Individens introduktion planeras och genomförs

Framför allt vill Integrationsverket som förklaringsfaktor lyfta fram hur kommunerna, i dialog med bl.a. utbildningsanordnare och arbetsförmedlare, arbetar med introduktionen. Vilket innehåll har introduktionen för individen, hur pass individuell är planeringen och genomförandet av insatser, hur motiveras individen till eget ansvarstagande för bl.a. självförsörjningen? Dessa faktorer menar Integrationsverket är utslagsgivande för vilka resultat som nås och bl.a. för vilka kostnader kommunerna har för försörjningsstödet (Integrationsverket 2000b, Integrationsverket 2003a och Integrationsverket 2003b).

Den tidigare uppföljning som Integrationsverket genomfört av just denna årskontingent (Integrationsverket 2002a), dvs. flyktingar mottagna 1999, visar med all tydlighet att en fortsatt utveckling av introduktionsverksamheten i kommunerna är mycket angelägen. Särskilt med tanke på att många flyktingar ur 1999 års kontingent började svenskundervisningen sent, endast ett fåtal fick praktik eller fick sin utbildning och sitt yrke värderat. Dessutom utvärderades introduktionen sällan. Studien visade också att kvinnor fick en sämre introduktion än männen. Kan dessa tidigare redovisade resultat nu ha gett utslag när vi följer upp kommunernas kostnader för försörjningsstöd för samma årskontingent?

1999 års kontingent bosatte sig i kommunerna före det aktiva arbetet hade inletts med att utveckla introduktionen. Att olika parter samverkar för att ta vara på individens kompetens och resurser, och att vi som resultat för individen får en obruken kedja av insatser från asyltid, inför bosättning i kommun samt åren därefter, är ytterligare en förklaringsfaktor. Denna faktor ger förhoppningsvis effekt när uppföljningar genomförs av senare års mottagna flyktingar.³

---

3 *Överenskommelse om utveckling av introduktionen för flyktingar och andra invandrare* kom i april 2001, när 1999 års kontingent i genomsnitt bott i en kommun i nästan två år. Överenskommelsen är en plattform för såväl parternas samverkan som innehållsmässigt utvecklad introduktion för individen. Den har slutits mellan Arbetsmarknadsstyrelsen, Integrationsverket, Migrationsverket, Skolverket och Svenska Kommunförbundet.

Kommunernas användning av introduktionsersättningen

Användningen av introduktionsersättningen är en viktig förklaringsfaktor till varför kommunernas kostnader ökar. Hammarstedt pekar i sin studie på att kommuner som under introduktionen använder introduktionsersättning som ersättningsform har såväl en högre kostnad för försörjningsstödet som en mindre andel flyktingar i sysselsättning jämfört med kommuner som använder ekonomiskt bistånd. Troligtvis beror resultatet på *hur* kommunerna använder sig av introduktionsersättningen. Är det som ett led i en aktiv insats för snabbare vägar till egen försörjning för individen eller har kommunen enbart bytt namn på ersättningsformen, från ekonomiskt bistånd till introduktionsersättning?

En annan tänkbar förklaring till de ökande försörjningsstödskostnaderna är att andelen mottagna som får introduktionsersättning är högre i denna kontingent jämfört med 1998. Ju fler personer som omfattas av en aktiv introduktion, med utbetalning av introduktionsersättning, desto högre blir kommunernas kostnader. Dessutom har flera kommuner under perioden, däribland Göteborg, övergett ersättningsformen ekonomiskt bistånd till förmån för introduktionsersättning, vilket naturligtvis påpekar den totala kostnadsbilden (se Bilaga A, tabell A11 samt Integrationsverket 2001, tabell 18, sid. 44 och Integrationsverket 2002b, tabell 26, sid. 45).

Integrationsverkets egna uppföljningar visar att det är vanligt att personer får introduktionsersättning på i princip samma villkor som det ekonomiska biståndet. Om individen får en egen inkomst sänks nivån på introduktionsersättningen. Dessutom är storleken på introduktionsersättningen ofta densamma, eller enbart aningen högre, än det ekonomiska biståndet (Integrationsverket 2000b, Integrationsverket 2003b). Kommunernas sammanlagda insatser under den tid individen har introduktionsersättning har dessvärre hittills inte heller resulterat i att fler personer kommer i sysselsättning (se Bilaga A, tabell A10). Här behövs en fördjupad undersökning om kommunernas insatser.

Bokföring av kostnader och ersättningar på olika årskontingenter

Att kostnader och ersättningar kan bokföras på olika årskontingenter är ytterligare en förklaringsfaktor. De anknytningar till 1999 års kontingent som anlänt till Sverige fr.o.m. år 2000 tillhör respektive inflyttningsårs flyktingkontingent. Kostna-

derna för hushållet bokförs på någon vuxen i hushållet, oftast en av föräldrarna, som i detta fall anlände år 1999. Kommunernas eventuella intäkter i form av schablonersättning för anknytningarna är däremot bokförda på det år som han eller hon kommer.⁴

Inriktning på det fortsatta arbetet

Frågan som Integrationsverket ställde i förordet till rapporten om 1998 års kontingent (Integrationsverket 2002b) är delvis giltig även i denna rapport; Har kommunerna tillräckliga ekonomiska medel att satsa på aktiva insatser under introduktionen eftersom kostnaderna för försörjningsstödet motsvarar ca 90 procent av de statliga ersättningarna? Samtidigt ställer verket även frågan om vilka aktiva insatser som kommunerna och deras samverkande parter genomför för att individer under introduktion snabbare ska komma i egen försörjning.

Integrationsverket menar att kommunerna bör få sina kostnader för flyktingars introduktion täckta av de statliga ersättningarna, något som för framför allt storstäderna och de större städerna inte verkar vara fallet beträffande 1999 års mottagna flyktingar. Storstäderna får inte täckning för sina kostnader för försörjningsstödet, än mindre för övriga kostnader under introduktionen. Däremot har övriga mindre kommuner, industrikommuner och övriga större kommuner täckning för sina kostnader. Dessa kommuner har i genomsnitt mer än 40 procent kvar av den schabloniserade ersättningen till kostnader för andra introduktionsinsatser när kostnader för försörjningsstödet är avräknade.

Samtidigt måste kommunerna, i samverkan med arbetsförmedlingar, utbildningsanordnare och arbetsmarknadens parter, genom aktiva insatser under individens introduktion verka för att kostnaderna för försörjningsstödet sjunker. Detta sker främst genom att innehållet i introduktionen utvecklas, med sikte på att fler flyktingar snabbare ska få arbete.

---

4 Här finns en tidsgräns som innebär att en anknytning endast omfattas av ersättningsförordningen om han/hon sökt uppehållstillstånd inom två år från det att den person han/hon har anknytning till först togs emot i en kommun. Förutom de drygt 5 000 personer i 1999 års kontingent som fick uppehållstillstånd efter asyltiden (se Bilaga D) kom över 2 000 anknytningar enbart åren 2000 och 2001. En viss täckning av kommunernas kostnader för försörjningsstöd sker därför med medel som kommunen får under andra år än det undersökta. Denna »eftersläpning« i ersättningar gäller dock inte enbart 1999 års kontingent utan samtliga motsvarande studier som genomförts av kommunernas kostnader. Se vidare resonemang i *Integrationspolitik för 2000-talet* (Regeringens skrivelse 2001/02:129).

Storleken på ersättningarna till kommunerna för flyktingmottagandet, liksom utbetalningsperiodens längd för bl.a. sekundärflyttningar, är en fråga som bör lyftas fram. Detta i samband med att betänkandet från översynen av mottagande av och introduktion för flyktingar lämnas och behandlas, ett arbete som kommer att pågå under vintern 2003/04.⁵

I avvaktan på ett möjligt systemskifte utifrån betänkandets förslag menar Integrationsverket att regeringen ska revidera ersättningsförordningen (SFS 1990:927). Ersättningarna bör följa flyktingen under en längre tid än dagens 24 månader eftersom ersättningarna är tänkta att täcka kommunernas kostnader under tre och ett halvt år. Resultaten i denna studie visar att en stor andel av flyttningarna sker när utbetalningen av de statliga ersättningarna till kommunerna har upphört.⁶

Behov av kompletterande studie

En kostnadsuppföljning säger inte mycket om hur pass bra eller effektiv kommunernas introduktion är. Den visar enbart vilka kostnader kommunerna har för försörjningsstödet. Integrationsverket ska därför kommande år komplettera en mindre studie av kommunernas kostnader för försörjningsstöd med en fördjupad uppföljning av kommunernas introduktion. Uppföljningen kommer att vara baserad på individdata för att få fram indikatorer på introduktionens resultat och effektivitet i olika kommuner, och avse en längre tidsperiod än denna studie. Hammarstedt pekar också på behovet av en sådan undersökning. Genom att använda individdata ska vi bl.a. undersöka:

- om individens möjligheter till arbete påverkas av vilken typ av försörjningsstöd, ekonomiskt bistånd eller introduktionsersättning, som kommunen använder och
- vilken betydelse individens bakgrundsfaktorer (kön, födelseland, utbildningsbakgrund respektive arbetslivserfarenhet) har för möjligheterna till arbete.

I undersökningen ska vi även följa upp i vilken utsträckning det förekommer strukturell diskriminering inom introduktionen.

5 Se *Översyn av mottagande av och introduktion för flyktingar* (Dir. 2001: 87) ska lämna sitt betänkande i september 2003, och betänkandet kommer därefter att skickas på remiss.

6 Totalt har 756 personer i 1999 års kontingent flyttat till en annan kommun efter två års bosättning i Sverige.

Ett ersättningssystem i obalans

Resultaten i vår rapport ger belegg för att ett systemfel finns – ersättningssystemet för kommunalt flyktingmottagande och kommunernas kostnader för försörjningsstöd och insatser under introduktionen är i obalans. Genom vår rapport kan den översyn av mottagande av och introduktion för flyktingar (Dir. 2001:87) som regeringen initierat, och den kommande behandlingen av översynen, rätta till detta systemfel.

Referenser

- Arai, M, Regnér, H & Schröder, L. (1999), *Är arbetsmarknaden öppen för alla?*, bilaga till Långtidsutredningen 2000. Stockholm.
- Arbetsmarknadsstyrelsen, Integrationsverket, Migrationsverket, Skolverket & Svenska Kommunförbundet (2001, rev. 2003), *Överenskommelse om utveckling av introduktionen för flyktingar och andra invandrare*. Norrköping.
- Ekberg, J & Ohlsson, M. (2000), »Flyktingars arbetsmarknad är inte alltid nattsvart«, *Ekonomisk Debatt*, 28:5, 431-439.
- Ekberg, J & Rooth, D-O. (2001), »Är invandrare oprioriterade inom arbetsmarknadspolitiken?«, *Ekonomisk Debatt*, 29:4, 285-291.
- Hammarstedt, M. (2001), *Making a living in a new country*. Doktorsavhandling. Växjö universitet.
- Integrationsverket (2000a), *Beroende av bidrag?*, Integrationsverkets rapportserie 2000:21. Norrköping.
- Integrationsverket (2000b), *Kommunernas introduktionsverksamhet för nyanlända invandrare – en kartläggning*, Integrationsverkets rapportserie 2000:5. Norrköping.
- Integrationsverket (2000c), *Räcker ersättningen?*, Integrationsverkets rapportserie 2000:13. Norrköping.
- Integrationsverket (2000d), *Storstad eller småstad – hur väljer man?* Integrationsverkets rapportserie 2000:11. Norrköping.
- Integrationsverket (2001), *Trenden vänder*, Integrationsverkets rapportserie 2001:04. Norrköping.
- Integrationsverket (2002a), *Hur togs de emot?*, Integrationsverkets rapportserie 2002:04. Norrköping.
- Integrationsverket (2002b), *Ett steg bakåt?*, Integrationsverkets rapportserie 2002:07. Norrköping.
- Integrationsverket (2003a), *Rapport integration 2002*. Norrköping.

- Integrationsverket (2003b), *Utveckling av introduktionen för nyanlända invandrare år 2002*, Integrationsverkets rapportserie 2003:02. Norrköping.
- Integrationsverket (2003c), *Att flytta eller inte flytta – Utvärderingsrapport om Projekt Stockholm*, Integrationsverkets stencilserie 2003:03. Norrköping.
- Regeringskansliet (1997), *Hur täcker den statliga ersättningen kommunernas kostnader för flyktingar mottagna år 1992?*, Ds 1997:31. Stockholm.
- Regeringens proposition (1989/90:105), *Om samordnat flyktingmottagande och nytt system för ersättning till kommunerna m.m.* Stockholm.
- Regeringens proposition (1995/1996:222), *Vissa åtgärder för att halvera arbetslösheten till år 2000*. Stockholm.
- Regeringens skrivelse (2001/02:129), *Integrationspolitik för 2000-talet*. Stockholm.
- Rooth, D-O (1999), *Refugee immigrants in Sweden. Educational investment and labour market integration*. Doktorsavhandling. Lunds universitet.
- Socialstyrelsen (2003), *Ekonomiskt bistånd årsstatistik, 2002. Utbetalda belopp samt antal biståndsmottagare och antal biståndshushåll*, Statistik – Socialtjänst 2003:8, Stockholm juli 2003.
- Statens invandrarverk (1998), *Hur täcker den statliga ersättningen kommunernas kostnader för flyktingar mottagna år 1993?*, Rapport från Statens invandrarverk och Svenska Kommunförbundet. Stockholm.
- Statens invandrarverk (1998), *Resurser på flykt – täcker den statliga ersättningen kommunernas kostnader för flyktingar mottagna år 1994?*, Rapport från Statens invandrarverk och Svenska Kommunförbundet. Stockholm.

Tabeller

Tabell A1

Kommunernas bidragsutnyttjandegrad för olika flyktingkontingenter 1992–1996. Procent.

	Kontingent				
	1996	1995	1994**	1993**	1992
Skattat för hela riket, exklusive stimulansbidrag*	120	113	109	117	114
Skattat för hela riket, inklusive stimulansbidrag*	120	113	91	107	114

* En bidragsutnyttjandegrad på över 100 procent innebär att den statliga ersättningen inte har täckt kommunens kostnader under perioden medan en bidragsutnyttjandegrad under 100 procent innebär att kommunen blivit överkompenserad.

** För åren 1993 och 1994 hade kommuner med särskild överenskommelse med Invandrarverket om flyktingmottagande rätt att få extra ersättning, s.k. stimulansbidrag. Hur detta system var utformat framgår av Bilaga D. För 1992, 1995 och 1996 utgick inga stimulansbidrag.

Källa: Integrationsverket (2000a och 2000c).

Tabell A2

Försörjningskostnader per mottagen flykting (nominella och reala värden) för flyktingkontingenterna 1992–1998.

Kontingent	Nominellt per capita belopp	Realt per capita belopp *
1992	114 593 kronor	46 114 kronor
1993	115 440 kronor	45 323 kronor
1994	117 444 kronor	45 876 kronor
1995	136 365 kronor	52 998 kronor
1996	140 345 kronor	54 609 kronor
1997	116 082 kronor	44 975 kronor
1998	126 429 kronor	48 495 kronor

* De reala per capita beloppen för perioden 1992–1998 är framräknade genom att respektive flyktingkontingents genomsnittliga löpande belopp är omräknat i fasta priser mätt i 1980 års priser (dvs. 1980 års prisnivå = 100). Konsumentprisindex mäts sedan i mitten av den period som respektive kontingent studeras, dvs. 1992 års kontingent mäts med 1994 års konsumentprisindex, 1993 års kontingent mäts med 1995 års konsumentprisindex osv.

Källa: Integrationsverket (2002b).

Tabell A3

Antalet mottagna flyktingar 1999 i de olika kommuntyperna samt relationen mellan antalet mottagna 1999 och antalet boende 2002.

Kommuntyp	Antal mottagna 1999	Boende 2002/ Boende 1999*
Storstäder	3 342	1,03
Förortskommuner	1 117	0,99
Större städer	2 723	1,05
Medelstora städer	816	0,94
Industrikommuner	376	0,89
Landsbygdskommuner	139	0,77
Glesbygdskommuner	87	0,55
Övriga större kommuner	327	0,83
Övriga mindre kommuner	132	0,61
Summa:	9 119	

* Ett värde som överstiger 1,0 indikerar att det bor fler flyktingar från 1999 års kontingent i kommunen 2002 än vad som togs emot 1999. Överstiger värdet 1,0 har således kommuntypen haft en nettoinflyttning under perioden.

Källa: Statistiska centralbyrån (2003) samt egna bearbetningar:

Tabell A4

Kostnader (i tusental kronor) fördelat på olika kommuntyper för åren 1999–2002 för 1999 års flyktingkontingent.

Kommuntyp	1999	2000	2001	2002	Totalt
Storstäder	86 232	162 108	151 524	127 691	527 555
Förortskommuner	26 567	42 378	33 865	27 382	130 194
Större städer	64 550	112 617	97 789	84 524	359 481
Medelstora städer	20 679	31 138	25 765	21 162	98 743
Industrikommuner	7 607	10 967	9 142	7 855	35 569
Landsbygdskommuner	2 749	4 177	4 147	3 756	14 828
Glesbygdskommuner	1 651	3 309	2 183	1 448	8 591
Övriga större kommuner	6 587	10 123	7 127	6 064	29 901
Övriga mindre kommuner	2 433	3 463	2 446	2 049	10 392
Totalt	219 055	380 280	333 988	281 931	1 215 254

Källa: Statistiska centralbyrån (2003) samt egna beräkningar:

Tabell A5

De olika kommuntypernas andelar av de totala kostnaderna (i procent) för försörjningsstödet under perioden 1999–2002.

Kommuntyp	1999	2000	2001	2002	Totalt
Storstäder	39,4	42,6	45,4	45,3	43,4
Förortskommuner	12,1	11,1	10,1	9,7	10,7
Större städer	29,5	29,6	29,3	30,0	29,6
Medelstora städer	9,4	8,2	7,7	7,5	8,1
Industrikommuner	3,5	2,9	2,7	2,8	2,9
Landsbygdskommuner	1,3	1,1	1,2	1,3	1,2
Glesbygdskommuner	0,7	0,8	0,6	0,5	0,7
Övriga större kommuner	3,0	2,7	2,1	2,2	2,5
Övriga mindre kommuner	1,1	1,0	0,7	0,7	0,9
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Källa: Statistiska centralbyrån (2003) samt egna beräkningar.

Tabell A6

Andel hushåll i olika kommuntyper som är helt beroende av försörjningsstöd bland de hushåll som fått försörjningsstöd under perioden 1999–2002.

Index visar relationen i förhållande till riksgenomsnittet.

Kommuntyp	1999	1999	2000	2000	2001	2001	2002	2002
	%	index	%	index	%	index	%	index
Storstäder	68,4	1,01	57,3	1,07	51,7	1,12	43,4	1,17
Förortskommuner	63,5	0,94	53,7	1,00	46,7	1,02	39,8	1,07
Större städer	68,3	1,01	52,2	0,97	42,4	0,92	33,2	0,89
Medelstora städer	64,5	0,96	49,1	0,91	39,8	0,87	30,3	0,81
Industrikommuner	72,3	1,07	45,6	0,85	39,7	0,86	28,9	0,78
Landsbygdskommuner	66,0	0,98	41,8	0,78	36,8	0,80	17,0	0,46
Glesbygdskommuner	82,8	1,23	68,6	1,28	51,5	1,12	32,0	0,86
Övriga större kommuner	62,3	0,92	48,6	0,91	36,7	0,80	27,6	0,74
Övriga mindre kommuner	61,0	0,91	51,0	0,95	36,6	0,80	32,4	0,87
Riksgenomsnittet	67,4	1,00	53,7	1,00	46,0	1,00	37,2	1,00
<i>Totala antalet hushåll som erhållit stöd</i>	<i>4 063</i>		<i>4 525</i>		<i>4 215</i>		<i>3 716</i>	

Källa: Statistiska centralbyrån (2003) samt egna beräkningar.

Tabell A7

Andel flyktingar i olika kommuntyper som är beroende av försörjningsstöd (helt eller delvis) respektive helt beroende av försörjningsstöd år 2002.

Kvarboende.

	Antal flyktingar	Andel som är beroende av försörjningsstöd helt eller delvis, %				Andel som är helt beroende av försörjningsstöd, %			
		1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Storstäder	2 984	55,5	60,1	59,1	55,1	36,8	35,3	29,1	21,5
Förortskommuner	859	54,0	56,2	53,2	44,0	32,4	32,4	26,7	18,5
Större städer	2 366	52,6	57,4	58,4	54,9	34,0	29,6	23,7	16,8
Medelstora städer	545	55,2	58,0	55,0	49,9	34,1	27,3	19,8	13,9
Industrikommuner	232	53,0	53,9	52,3	51,3	40,5	23,7	20,7	13,4
Landsbygdskommuner	68	50,0	54,4	54,4	55,9	29,4	29,4	22,1	13,2
Glesbygdskommuner	39	59,0	66,7	61,5	56,4	48,7	43,6	28,2	20,5
Övriga större kommuner	187	54,5	62,0	60,4	51,9	35,8	27,3	20,3	15,0
Övriga mindre kommuner	65	43,1	50,8	44,6	41,5	27,7	36,9	15,4	10,8
Summa:	7345								

Källa: Statistiska centralbyrån (2003) samt egna beräkningar.

Tabell A8

Andel flyktingar i olika kommuntyper som är beroende av försörjningsstöd (helt eller delvis) respektive helt beroende av försörjningsstöd år 2002.

Flyttare.

	Antal flyktingar	Andel som är beroende av försörjningsstöd helt eller delvis, %				Andel som är helt beroende av försörjningsstöd, %			
		1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Storstäder	358	63,1	69,3	61,4	48,9	41,6	40,5	34,1	20,4
Förortskommuner	318	63,2	70,1	61,9	50,9	41,5	41,2	32,4	23,6
Större städer	357	61,1	66,4	58,3	51,5	42,6	37,8	27,5	13,7
Medelstora städer	271	57,2	64,2	57,9	52,4	35,8	36,2	29,5	17,0
Industrikommuner	144	52,8	52,8	46,5	41,7	36,1	27,1	17,4	8,3
Landsbygdskommuner	71	42,3	54,9	60,6	54,9	31,0	33,8	31,0	14,1
Glesbygdskommuner	48	52,1	58,3	62,5	68,8	45,8	45,8	29,2	35,4
Övriga större kommuner	140	50,7	58,6	48,6	45,7	29,3	30,7	13,6	11,4
Övriga mindre kommuner	67	44,8	53,7	52,2	56,7	19,4	22,4	22,4	13,4
Summa:	1 774								

Källa: Statistiska centralbyrån (2003) samt egna beräkningar.

Tabell A9

Andel individer (i procent) som får försörjningsstöd under perioden 1999–2002 och är helt beroende av stödet. Kommunerna är indelade efter vilken typ av försörjningsstöd som används. Vilka kommuner som använder sig av ekonomiskt bistånd respektive introduktionsersättning framgår av Bilaga B.

	Antal kommuner	1999	2000	2001	2002
Ersättningsform:					
Ekonomiskt bistånd	184	60,5	42,8	33,9	24,8
Introduktionsersättning	42	67,2	55,7	49,1	41,4

Källa: Statistiska centralbyrån (2003) samt egna beräkningar.

Tabell A10

Kommunernas tillhörighet vad gäller kommuntyp och ersättningsform. Endast kommuner som använt sig av samma ersättningsform under hela perioden 1999–2002 ingår.

Kommuntyp	Ekonomiskt bistånd	Introduktionsersättning
Storstäder	0	3
Förorter	21	8
Större städer	6	13
Medelstora städer	22	8
Industrikommuner	32	2
Landsbygdskommuner	26	3
Glesbygdskommuner	24	2
Övriga större kommuner	25	1
Övriga mindre kommuner	28	2
Summa:	184	42

Källa: Statistiska centralbyrån (2003).

Tabell A11

Försörjningsstöd per flykting uppdelat efter den form av försörjningsstöd som kommunen använder.

		Ekonomiskt bistånd	Introduktionsersättning
Antal kommuner		184	42
Antal boende	1999	1 760	5 517
	2000	1 724	5 551
	2001	1 643	5 651
	2002	1 637	5 665
Boende 2002/1999		0,93	1,03
Kostnad per flykting	1999	22 212	24 686
	2000	36 518	44 472
	2001	31 102	39 509
	2002	25 925	33 656
Minskning i kostnad per flykting 2000–2002 (%)		29,0	24,3

Källa: Statistiska centralbyrån (2003) samt egna beräkningar.

Tabell A12

Andel sysselsatta i 1997 och 1998 års flyktingkontingenter år 2001 bland kommuner som använder sig av ekonomiskt bistånd respektive introduktionsersättning som ersättningsform (20–64 år).

	1997		1998	
	Ek. bistånd	Intr.ersättning	Ek. bistånd	Intr.ersättning
Storstäder	-	31,5	-	26,2
Förortskommuner	45,6	53,3	44,2	46,9
Större städer	37,5	34,5	26,8	46,9
Medelstora städer	43,2	37,6	40,4	38,1
Industrikommuner	60,4	31,9	60,9	26,2
Landsbygdskommuner	52,8	20,0	41,0	17,4
Glesbygdskommuner	40,0	60,0	38,5	i.u.
Övriga större kommuner	49,0	50,0	49,7	50,0
Övriga mindre kommuner	44,0	5,6	30,2	30,4
Samtliga	47,3	34,6	43,1	30,4
Samtliga, exkl.orstäder	47,3	38,7	43,1	36,5

Källa: Integrationsverkets databas STATIV (2003).

Tabell A13

Försörjningsstöd per flykting uppdelat efter den form av försörjningsstöd som kommunen använder.

Storstäderna är exkluderade i sammanställningen.

		Ekonomiskt bistånd	Introduktions- ersättning
Kostnad per flykting	1999	22 212	22 972
	2000	36 518	39 185
	2001	31 102	33 031
	2002	25 925	28 992
Minskning i kostnad per flykting 2000–2002 (%)		29,0	26,0

Källa: Statistiska centralbyrån (2003) samt egna beräkningar.

Tabell A14

Andel sysselsatta efter ett till fem år i landet för 1996–1999 års flyktingkontingent (20–64 år).

	Antal år i landet				
	1	2	3	4	5
Flyktingkontingent					
1996					
Man	9,6	19,3	28,6	42,9	48,9
Kvinna	3,5	7,1	13,2	23,0	30,7
1997					
Man	13,2	22,8	37,8	45,0	
Kvinna	5,7	11,8	21,4	30,3	
1998					
Man	15,5	30,9	40,8		
Kvinna	6,6	15,2	23,9		
1999					
Man	19,2	29,6			
Kvinna	6,8	14,4			

Källa: Integrationsverkets databas STATIV (2003).

Bilaga B

Definition av kommuntyper

Kommunerna är indelade efter Svenska Kommunförbundets indelning av landets kommuner i nio kommuntyper. Här redovisas hur de olika kommuntyperna är definierade samt vilka kommuner i landet som tillhör vilken kommuntyp:

Storstad:

Kommun med folkmängd som överstiger 200 000 invånare.
Göteborg, Malmö och Stockholm

Förortskommun:

Kommun som är förort till storstad med utpendling över 50 procent av förvärvsarbetande eller 25 procent av utpendling till storstad.

Ale, Bollebygd, Botkyrka, Burlöv, Danderyd, Ekerö, Haninge, Huddinge, Håbo, Härryda, Järfälla, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lidingö, Lomma, Mölndal, Nacka, Partille, Salem, Skurup, Sollentuna, Solna, Staffanstorps, Sundbyberg, Svedala, Tyresö, Täby, Upplands-Bro, Upplands-Väsby, Vallentuna, Vaxholm, Vellinge, Värmdö, Öckerö och Österåker

Större stad:

Kommun med tätortsgrad över 70 procent. Minst 50 000 invånare samt med mindre än 40 procent sysselsatta i industrin.

Borås, Eskilstuna, Falun, Gävle, Halmstad, Helsingborg, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Karlstad, Kristianstad, Linköping, Luleå, Lund, Norrköping, Skellefteå, Sundsvall, Södertälje, Umeå, Uppsala, Varberg, Västerås, Växjö, Örebro, Örnsköldsvik och Östersund

Medelstor stad:

Kommun med tätortsgrad över 70 procent, med mellan 20 000 och 50 000 invånare samt mindre än 40 procent sysselsatta i industrin.

Alingsås, Avesta, Boden, Borlänge, Eslöv, Falkenberg, Falköping, Gällivare, Hudiksvall, Härnösand, Hässleholm, Höganäs, Karlskrona, Katrineholm, Kiruna, Kristinehamn, Köping, Landskrona, Lidköping, Lindesberg, Ludvika, Mariestad, Mjölby, Mora, Motala, Nyköping, Nynäshamn, Nässjö, Piteå, Ronneby, Sigtuna, Skövde, Strängnäs, Söderhamn, Trelleborg, Uddevalla, Vänersborg, Västervik, Ystad, och Ängelholm.

Industrikommun:

Kommun med mer än 40 procent sysselsatta i industrin.

Arboga, Bengtsfors, Bjuv, Boxholm, Bromölla, Degerfors, Emmaboda, Fagersta, Filipstad, Finspång, Gislaved, Gnosjö, Grums, Gullspång, Götene, Herrljunga, Hofors, Hultsfred, Hylte, Hällefors, Karlskoga, Kumla, Kungsör, Laxå, Lessebo, Lilla Edet, Ljungby, Markaryd, Munkfors, Mönsterås, Norberg, Nybro, Olofström, Osby, Oskarshamn, Oxelösund, Perstorp, Sandviken, Skinnskatteberg, Smedjebacken, Storfors, Surahammar, Tibro, Tidaholm, Tranemo, Trollhättan, Uppvidinge, Vaggeryd, Vetlanda, Värnamo, Åstorp, Örkelljunga och Östra Göinge.

Landsbygdskommun:

Kommun med tätortsgrad under 70 procent samt mer än 8,7 procent sysselsatta i jord- och skogsbruk och som inte är glesbygdskommun.

Aneby, Borgholm, Båstad, Essunga, Färgelanda, Gotland, Grästorp, Heby, Högsby, Hörby, Kinda, Laholm, Lekeberg, Ljusdal, Mellerud, Mörbylånga, Ockelbo, Ovanåker, Robertsfors, Sjöbo, Svalöv, Tanum, Tierp, Tomelilla, Torsås, Töreboda, Valdemarsvik, Vara, Ydre och Ödeshög.

Glesbygdskommun:

Kommun med mindre än 20 000 invånare och mindre än 5 invånare per km².

Arjeplog, Arvidsjaur, Berg, Bjurholm, Bräcke, Dorotea, Härjedalen, Jokkmokk, Krokoms, Lycksele, Malung, Malå, Norsjö, Orsa, Pajala, Ragunda, Sorsele, Storuman, Strömsund, Torsby, Vansbro, Vilhemina, Vindeln, Ånge, Åre, Åsele, Älvdalen, Överkalix och Övertorneå.

Övrig större kommun:

Övriga kommuner med 15 000 till 50 000 invånare.

Alvesta, Arvika, Bollnäs, Eksjö, Enköping, Flen, Hallsberg, Hallstahammar, Hedemora, Kalix, Klippan, Kramfors, Kävlinge, Leksand, Lysekil, Mark, Norrtälje, Nykvarn, Orust, Simrishamn, Sala, Skara, Sollefteå, Stenungsund, Säffle, Sölvesborg, Timrå, Tranås, Ulricehamn, Vimmerby, Älmhult och Östhammar.

Övrig mindre kommun:

Övriga kommuner med mindre än 15 000 invånare.

Askersund, Dals-Ed, Eda, Forshaga, Gagnef, Gnesta, Habo, Hagfors, Hammarö, Haparanda, Hjo, Höör, Karlsborg, Kil, Knivsta, Ljusnarsberg, Mullsjö, Munkedal, Nora, Nordanstig,

Nordmaling, Nykvarn, Rättvik, Sotenäs, Strömstad, Sunne, Svenljunga, Säter, Sävsjö, Söderköping, Tingsryd, Tjörn, Trosa, Vadstena, Vingåker, Vårgårda, Vännäs, Åmål, Årjäng, Åtvidaberg, Älvkarleby och Älvsbyn.

Bilaga C

Vilken ersättningsform använder kommunerna åren 1999–2002

Följande kommuner använde sig av ekonomiskt bistånd som ersättningsform under hela perioden 1999-2002:

Förortskommuner:

0114 Upplands-Väsby, 0117 Österåker, 0125 Ekerö, 0136 Haninge, 0138 Tyresö, 0139 Upplands Bro, 0160 Täby, 0162 Danderyd, 0182 Nacka, 0183 Sundbyberg, 0187 Vaxholm, 0305 Håbo, 1230 Staffanstorp, 1233 Vellinge, 1262 Lomma, 1263 Svedala, 1264 Skurup, 1384 Kungsbacka, 1401 Härryda, 1441 Lerum, 1443 Bollebygd.

Större städer:

0484 Eskilstuna, 0880 Kalmar, 1080 Karlskrona, 1281 Lund, 1383 Varberg, 2482 Skellefteå.

Medelstora städer:

0191 Sigtuna, 0586 Mjölby, 0883 Västervik, 1081 Ronneby, 1082 Karlshamn, 1284 Höganäs, 1285 Eslöv, 1286 Ystad, 1287 Trelleborg, 1292 Ängelholm, 1293 Hässleholm, 1485 Uddevalla, 1489 Alingsås, 1493 Mariestad, 1496 Skövde, 1499 Falköping, 1885 Lindsberg, 2062 Mora, 2182 Söderhamn, 2523 Gällivare, 2582 Boden, 2584 Kiruna.

Industrikommuner:

0560 Boxholm, 0562 Finspång, 0617 Gnosjö, 0662 Gislaved, 0665 Vaggeryd, 0683 Värnamo, 0685 Vetlanda, 0760 Uppvidinge, 0767 Markaryd, 0860 Hultsfred, 0861 Mönsterås, 0862 Emmaboda, 0882 Oskarshamn, 1256 Östra Göinge, 1260 Bjuv, 1272 Bromölla, 1273 Osby, 1275 Perstorp, 1447 Gullspång, 1452 Tranemo, 1460 Bengtsfors, 1466 Herrljunga, 1472 Tibro, 1762 Munkfors, 1782 Filipstad, 1860 Laxå, 1862 Degerfors, 1863 Hällefors, 1883 Karlskoga, 1904 Skinnskatteberg, 1960 Kungsör, 1962 Norberg, 2061 Smedjebacken, 2104 Hofors.

Landsbygdskommuner:

0360 Tierp, 0509 Ödeshög, 0512 Ydre, 0513 Kinda, 0563 Valdemarsvik, 0604 Aneby, 0834 Torsås, 0840 Mörbylånga, 0885 Borgholm, 1214 Svalöv, 1278 Båstad, 1381 Laholm, 1435 Tanum, 1439 Färgelanda, 1444 Grästorp, 1445 Essunga, 1461

Mellerud, 1470 Vara, 1473 Töreboda, 1814 Lekeberg, 1917 Heby, 2101 Ockelbo, 2121 Ovanåker, 2161 Ljusdal.

Glesbygdskommuner:

1737 Torsby, 2021 Vansbro, 2023 Malung, 2039 Älvdalen, 2303 Ragunda, 2305 Bräcke, 2313 Strömsund, 2321 Åre, 2326 Berg, 2403 Bjurholm, 2404 Vindeln, 2417 Norsjö, 2418 Malå, 2421 Storuman, 2422 Sorsele, 2462 Vilhemina, 2463 Åsele, 2481 Lycksele, 2505 Arvidsjaur, 2506 Arjeplog, 2510 Jokkmokk, 2513 Överkalix, 2518 Övertorneå, 2521 Pajala.

Övriga större kommuner:

0687 Tranås, 0764 Alvesta, 0765 Älmhult, 0884 Vimmerby, 1083 Sölvesborg, 1261 Kävlinge, 1276 Klippan, 1291 Simrishamn, 1415 Stenungsund, 1421 Orust, 1463 Mark, 1484 Lysekil, 1491 Ulricehamn, 1495 Skara, 1784 Arvika, 1785 Säffle, 1861 Hallsberg, 1981 Sala, 2029 Leksand, 2083 Hedemora, 2183 Bollnäs, 2262 Timrå, 2282 Kramfors, 2514 Kalix.

Övriga mindre kommuner:

0319 Älvkarleby, 0461 Gnesta, 0561 Åtvidaberg, 0584 Vadstena, 0642 Mullsjö, 0684 Sävsjö, 0763 Tingsryd, 1267 Höör, 1427 Sotenäs, 1430 Munkedal, 1438 Dals-Ed, 1446 Karlsborg, 1465 Svenljunga, 1486 Strömstad, 1497 Hjo, 1730 Eda, 1761 Hammarö, 1763 Forshaga, 1765 Årjäng, 1766 Sunne, 1783 Hagfors, 1864 Ljusnarsberg, 1882 Askersund, 2026 Gagnef, 2031 Rättvik, 2082 Säter, 2132 Nordanstig, 2460 Vännäs, 2583 Haparanda.

Följande kommuner använde sig av introduktionsersättning som ersättningsform under hela perioden 1999-2002:

Storstäder:

0180 Stockholm, 1280 Malmö, 1480 Göteborg.

Förortskommuner:

0115 Vallentuna, 0123 Järfälla, 0126 Huddinge, 0127 Botkyrka, 0163 Sollentuna, 0184 Solna, 0186 Lidingö, 1231 Burlöv.

Större städer:

0181 Södertälje, 0380 Uppsala, 0580 Linköping, 0581 Norrköping, 1490 Borås, 1880 Örebro, 2080 Falun, 2180 Gävle, 2380 Östersund, 2480 Umeå, 2580 Luleå.

Medelstora städer:

0192 Nynäshamn, 0480 Nyköping, 0486 Strängnäs, 0583 Mot-
ala, 1983 Köping, 2081 Borlänge, 2084 Avesta, 2085 Ludvika,
2280 Härnösand, 2581 Piteå.

Industrikommuner:

1488 Trollhättan, 2181 Sandviken.

Landsbygdskommuner:

0821 Högsby, 0980 Gotland, 1266 Hörby.

Glesbygdskommuner:

2260 Änge, 2309 Krokom.

Övriga större kommuner:

0382 Östhammar.

Övriga mindre kommuner:

0582 Söderköping, 1715 Kil.

Följande kommuner använde sig av såväl ekonomiskt
bistånd som introduktionsersättning som
ersättningsform under perioden 1999-2002:

Förortskommuner:

0120 Värmdö, 0125 Öckerö, 0128 Salem, 1402 Partille, 1440
Ale, 1481 Mölndal, 1482 Kungälv.

Större städer:

0680 Jönköping, 0780 Växjö, 1283 Helsingborg, 1290 Kristian-
stad, 1380 Halmstad, 1780 Karlstad, 1980 Västerås, 2281 Sunds-
vall, 2284 Örnsköldsvik.

Medelstora städer:

0483 Katrineholm, 0682 Nässjö, 1282 Landskrona, 1382 Fal-
kenberg, 1487 Vänersborg, 1494 Lidköping, 1781 Kristine-
hamn, 2184 Hudiksvall.

Industrikommuner:

0481 Oxelösund, 0761 Lessebo, 0781 Ljungby, 0881 Nybro,
1060 Olofström, 1257 Örkelljunga, 1277 Åstorp, 1315 Hylte,
1462 Lilla Edet, 1471 Götene, 1498 Tidaholm, 1760 Storfors,

1764 Grums, 1881 Kumla, 1907 Surahammar, 1982 Fagersta,
1984 Arboga.

Landsbygdskommuner:

1265 Sjöbo, 1270 Tomelilla, 2409 Robertsfors.

Glesbygdskommuner:

2034 Orsa, 2361 Härjedalen, 2425 Dorotea.

Övriga större kommuner:

0140 Nykvarn, 0188 Norrtälje, 0381 Enköping, 0482 Flen, 0686
Eksjö, 1961 Hallstahammar, 2283 Sollefteå.

Övriga mindre kommuner:

0428 Vingåker, 0488 Trosa, 0643 Habo, 1442 Vårgårda, 1492
Åmål, 1419 Tjörn, 1884 Nora, 2402 Nordmaling, 2560 Älvsbyn.

Bilaga D

Kommuner och landsting har sedan 1991 rätt till statlig ersättning för mottagande av flyktingar och andra utlänningar (i det följande benämnda som flyktingar) enligt särskild förordning:

Förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m.

I proposition 1989/90:105 *Om samordnat flyktingmottagande och nytt system för ersättning till kommunerna m.m.*, redovisar regeringen ett program som ska underlätta för flyktingar att snabbare få en förankring i svenskt arbets- och samhällsliv. För att stimulera kommunerna att aktivt arbeta för att flyktingarna snabbare ska bli självförsörjande och delaktiga i samhället förändrades ersättningssystemet. Det är detta som är en delorsak till införandet av introduktionsersättningen.

Den nuvarande statliga ersättningen består av följande delar:

- grundersättning
- schablonersättning
- ersättning för vissa särskilda kostnader
- ersättning för extraordinära kostnader

Grundersättning

De kommuner som har en överenskommelse med Integrationsverket (tidigare Invandrarverket) om mottagande av flyktingar (se vidare Bilaga E) får varje år en grundersättning. Syftet med grundersättningen är att underlätta kommunernas planering och mottagande av flyktingar. Ersättningen är tänkt att täcka vissa av kommunernas administrativa kostnader för mottagandet.

Schablonersättning

När det nuvarande ersättningssystemet infördes år 1991, beräknades och sammanfördes huvuddelen av tidigare ersättningar till en schablonersättning. Den betalas ut för de flyktingar som tas emot i en kommun inom ramen för det kommunala flyktingmottagandet. Schablonbeloppet justeras årligen med hänsyn till bl.a. kostnadsutvecklingen. Schablonersättningen är tänkt att täcka kommunernas kostnader för flyktingmottagandet i genomsnitt 3,5 år, även om utbetalningen sker under en

kortare period av 24 månader. Vid varje utbetalning får kommunen det schablonbelopp som gäller vid det kalenderåret.

De personer som kommunerna får schablonersättning för är följande:

Kvotflykting

Utlänningar som överförs till Sverige med stöd av ett särskilt regeringsbeslut.

Anläggningsboende

Utlänningar som har tagits emot i kommunen efter att ha varit registrerade vid Migrationsverkets anläggningar (tidigare förläggningar) för asylsökande.

Eget boende

Utlänningar som har tagits emot i kommunen efter att ha varit registrerade vid Migrationsverket som s.k. eget boende, vilket innebär att de har bott hos släkt eller vänner i en kommun som asylsökande.

Humanitära m.fl.

Andra utlänningar som har fått uppehållstillstånd på sådana grunder att de omfattas av förordningen. Det gäller främst uppehållstillstånd av humanitära skäl.

Anknytning

Utlänningar som har fått tillstånd som anknytning till en person som omfattas av någon av de tidigare kategorierna. Här finns en tidsgräns som innebär att en anknytning endast omfattas om han/hon har sökt uppehållstillstånd inom två år från det att den person han eller hon har anknytning till först togs emot i en kommun.

Utbetalningsreglerna för schablonersättningen har under åren förändrats och utbetalningsperioden har förlängts för att bättre följa kostnaderna i den kommun flyktingen är bosatt. Detta är bland annat en följd av tidigare kostnadsuppföljningar.

Sekundärflyttningar

Sedan det nuvarande ersättningssystemet infördes år 1991 har det funnits särskilda regler för flyktingar som flyttar till en annan kommun inom 18 månader efter första mottagandet i en kommun, s.k. sekundärflyttningar. Dessa regler har syftat till att ge en mer rättvis ersättning åt såväl den första inflyttningsskommunen som den nya. Reglerna har ändrats vid ett par

tillfällen, eftersom tidigare kostnadsuppföljningar visade att ersättningen inte i tillräckligt hög grad följde flyktingen till den nya kommunen.

Nuvarande regler gäller för flyktingar mottagna från den 1 januari 1996. Reglerna innebär bl.a. att utbetalningarna till kommunerna fördelas över 24 månader med 20 procent månaden efter att flyktingen tagits emot och därefter 10 procent var tredje månad. Det betyder att det sker en omfördelning av schablonersättningen från utflyttningkommuner till kommuner med stor sekundärflyttning. Då ska ersättningen i högre grad sammanfalla dels med kommunernas kostnader, dels i tid när kostnaden uppstår. Utbetalningen baseras så långt som möjligt på befintliga uppgifter om folkbokföring och sker utan ansökan eller särskilt uppgiftslämnande.

Grundersättning och schablonbelopp åren 1991–2003

Schablonbeloppen förändras nästan varje år. Här visas förändringen sedan 1991. Från 2003 införs ett nytt belopp för äldre som har fyllt 65 år.

År:	Grund- ersättning	Schablonbelopp		Äldre:
		Vuxna:	Barn:	
1991	345 000	115 000	70 000	
1992	406 500	135 500	83 100	
1993	414 900	138 300	84 800	
1994	432 600	144 200	88 400	
1995	441 600	147 200	90 300	
1996	452 700	150 900	92 600	
1997	454 200	151 400	92 900	
1998	455 700	151 900	93 200	
1999	455 700	151 900	93 200	
2000	458 100	152 700	93 700	
2001	462 000	154 000	94 500	
2002	474 600	158 200	97 100	
2003	483 300	161 100	98 900	59 400

Ersättning för vissa särskilda kostnader

Kommunerna kan få särskild ersättning för flyktingar med sjukdom, funktionshinder eller hög ålder (60 år eller äldre) som man bedömer inte kommer att kunna arbeta eller på annat sätt bli självförsörjande. Ersättningen ska täcka kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453) respektive lagen (1992:1068) om introduktionsersättning,

stöd och hjälp i boendet samt färdtjänst. För flyktingar som togs emot under sista kvartalet 1993 samt under åren 1994 och 1995 sänktes tillfälligt åldersgränsen för hög ålder från 60 år (enligt ovan) till 55 år och äldre.

För de flyktingar som togs emot 1991, 119 samt t.o.m. tredje kvartalet 1993 kunde kommunen begära ersättning för kostnader för ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen respektive lagen om introduktionsersättning. Detta fr.o.m. fyra månader efter det att personerna tagits emot. Då betalades det ut ett halvt schablonbelopp, som skulle täcka kostnaderna för de första fyra månadernas bosättning. För de flyktingar som togs emot fr.o.m. fjärde kvartalet 1993 och framöver infördes nya utbetalningsregler. Tidsgränsen ändrades och hela schablonbeloppet betalades ut. Schablonbeloppet var en uppskattning av kommunernas kostnad för de första tolv månaderna för dessa personer. Därefter kunde kommunen återsöka de kostnader som uppstått efter tolv månader från det första mottagningsdatumet.

För flyktingar som tagits emot sedan den 1 januari 1996 har tidsgränsen åter ändrats till 20 månader från mottagningsdatum. Kommunen kan söka ersättning efter varje kalenderår.

Ensamkommande barn

Kommunerna kan få ersättning för sina kostnader för ensamkommande barn under 18 år, dvs. barn/ungdomar som fått uppehållstillstånd i Sverige, utan att barnets/ungdomens förälder/föräldrar finns i landet. Kommunerna kan få ersättning för bistånd som ges med stöd av socialtjänstlagen, eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Kommunen kan söka ersättning efter varje kvartal.

Extraordinära kostnader

En kommun kan söka ersättning för kostnader som inte täcks av andra ersättningar. Det gäller endast kostnader under introduktionen, dvs. året då personen får uppehållstillstånd och de följande tre åren. Det kan gälla flyktingar eller flyktinggrupper som av olika anledningar, t.ex. stora barnfamiljer, många lågutbildade etc. är föremål för särskilt kostnadskrävande kommunala insatser.

Periodvis har kommunerna även fått en särskild statlig ersättning i form av:

- **Konjunkturtillägg**

För flyktingar som kommunerna tog emot under år 1991 fick kommunerna konjunkturtillägg. Efter kostnadsuppföljningen av 1991 års kontingent framkom att kommunerna hade haft en merkostnad för socialbidrag som inte täckts av schablonersättning. Konjunkturtillägget var 35 000 kronor för vuxna flyktingar och 5 000 kronor för barn och beräknades på en uppskattad genomsnittlig merkostnad. Ersättningen betalades ut till den kommun flyktingen var bosatt i ca 3,5 år efter mottagandet.

- **Stimulansbidrag**

För att stimulera kommunerna att ta emot fler flyktingar med anledning av den stora flyktinginvandringen från forna Jugoslavien fick kommunerna en extra ersättning för de flyktingar som mottogs fjärde kvartalet år 1993 och hela 1994. Ersättningen på 25 000 kronor per flykting fördelades på två utbetalningar. Den första halvan betalades ut till de kommuner som träffat en överenskommelse om flyktingmottagning, och då för det antal flyktingar som kommunen åtog sig att ta emot. Den andra halvan betalades ut för de flyktingar som faktiskt togs emot i kommunen, under förutsättning att kommunen tagit emot flyktingen före den 1 oktober 1994. Eftersom det kom ett stort antal flyktingar under senare delen av år 1994 fick kommunerna rätt till stimulansbidrag även för de flyktingar som togs emot under det sista kvartalet år 1994. Beloppet minskades dock till 23 000 kronor per flykting.

Bilaga E

Överenskommelse om flyktingmottagning

Antal kommuner som har haft överenskommelse om flyktingmottagning med Invandrarverket (åren 1992-1997) respektive Integrationsverket (år 1998 och därefter) fördelat på vardera år.

Sammanställningen är gjord utifrån Svenska Kommunförbundets fördelning i nio kommuntyper, se vidare Bilaga B.

Kommuntyp	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Storstäder (3)	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2
Förortskommuner (36)	33	32	33	33	33	22	18	21	20	20	19
Större städer (26)	26	26	26	26	26	25	25	26	25	26	26
Medelstora städer (40)	40	40	40	39	37	26	26	27	28	30	31
Industrikommuner (53)	52	52	52	52	52	20	23	23	23	27	27
Landsbygds- kommuner (30)	28	27	27	27	28	6	5	5	7	7	8
Glesbygds- kommuner (29)	25	22	19	15	14	2	2	4	4	5	6
Övriga större kommuner (31)	31	31	31	31	30	18	12	17	16	18	19
Övriga mindre kommuner (42)	36	37	38	36	36	11	8	10	11	11	11
Totalt antal (290)	274	270	269	261	258	132	121	135	136	146	149